

ŠLECHTITELSKÝ PROGRAM PRO CHOV OVCÍ

Svaz chovatelů ovcí a koz z.s., IČO 63109859, se sídlem Ptašínského 308/5, Ponava, 602 00 Brno, zapsaný ve spolkovém rejstříku vedeném Krajským soudem v Brně, oddíl L, vložka 5270, (dále jen „Svaz“), byl uznán rozhodnutím Ministerstva zemědělství ČR na základě § 5 zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů, v účinném znění, (dále jen „*plemenářský zákon*“), dne 13. 12. 2001 jako „Uznané chovatelské sdružení pro chov ovcí“ a zároveň byl pověřen vedením plemenných knih (PK) pro jednotlivá plemena ovcí chovaná v České republice.

1. Úvod - cíle a postupy šlechtění ovcí

Šlechtitelské programy v chovu ovcí v ČR jsou zaměřeny na komplexní zlepšování genetických vloh zvířat pro poskytování žádoucí užitkovosti, potažmo zlepšení ekonomické efektivity chovu v rámci určitého produkčního systému. V rámci ČR převažují v chovu ovcí pastevní produkční systémy založené na efektivním a trvale udržitelném využití trvalých travních porostů, s minimalizací pracovní náročnosti a vnějších vstupů do systému. Cílem je získat plemena schopná dosahovat vysokou užitkovost v těchto podmínkách: odolná, s pevným zdravím a dobrou pastevní schopností. Hlavním užitkovým zaměřením chovu ovcí v ČR je produkce jatečných jehňat. V tomto ohledu jsou důležitými užitkovými vlastnostmi plodnost bahnic, růstová intenzita jehňat a mateřské schopnosti bahnic. Ukazatelé spojené s jatečnou hodnotou jsou významné zejména u masných plemen používaných v otcovské pozici v rámci hybridizačních programů. V současné době je zřetelný nástup rozvoje dojení ovcí v ČR, s čímž je spojen požadavek na optimalizaci šlechtitelských programů pro tento výrobní systém. Kvantitativní stránka produkce vlny ustoupila kvůli situaci na trhu do pozadí, nicméně je žádoucí uchování kvality a vyrovnanosti sortimentu vlny chovaných plemen, z důvodu získání jejich ucelených a vyrovnaných partií. Pro vybrané kontrolované užitkové vlastnosti jsou prováděny odhady plemenných hodnot, které jsou následně kombinovány v rámci selekčních indexů. Selekční indexy jsou založeny na ekonomických hodnotách jednotlivých užitkových vlastností a odrážejí chovné cíle jednotlivých plemen. Tvar selekčních indexů pro jednotlivá plemena a skupiny plemen závisí na jejich užitkovém zaměření a na způsobu, jakým jsou využívány ve výrobním systému (čistokrevná plemenitba, hybridizace – otcovská nebo mateřská pozice).

Základním cílem šlechtitelské práce v chovu ovcí bude dosahování pozitivního genetického trendu v populacích vyjádřeného genetickou převahou zvířat z mladších ročníků nad staršími v hodnotách selekčních indexů (CPH). Změny v tvaru selekčních indexů (chovných cílech) budou prováděny na základě změn situace na trhu s ovčími produkty či na základě požadavků klubů chovatelů po schválení radou plemenných knih ovcí.

2. Seznam plemen a syntetických linií ovcí chovaných v ČR (dle užitkového zaměření)

Terminální otcovská masná plemena ovcí

Plemena: berrichone du Cher (BE), bleu du Maine (BD), charollais (CH), hampshire (H), oxford down (OD), suffolk (SF), texel (T), německá černohlavá ovce (NC), shropshire (SP)

Tato plemena jsou určena zejména pro využití v otcovské pozici při užitkovém křížení.

Chovným cílem těchto plemen je zabezpečit produkci jehňat s vysokou jatečnou hodnotou a plnit funkci intenzifikačního prvku v pastevních systémech chovu. Jehňata po beranech masných plemen lépe dokážou využít sezónní nabídku kvalitního travního porostu a zvýšenou mléčnost matek v tomto období pro vlastní kvantitativní a kvalitativní růst.

Selekční tlak je u těchto plemen položen především na vlastní růstovou schopnost jehňat, jejich zmasilost a protučnělost.

Charakteristika plemen a přehled dosahované užitkovosti:

Berrichon du Cher (BE)

Masné francouzské polojemnovlnné bílé plemeno vzniklo v 18. století v regionu Berry křížením místních domácích ovcí s merinovými plemeny a dále plemeny southdown, leicester, cotswold a romney. Svaz chovatelů berrichon du Cher byl založen v roce 1895, plemenná kniha v roce 1936. Domovinou je department Cher. Ovce jsou většího tělesného rámce, pevné konstituce, klidného temperamentu, s výborně utvářenými masnými partiemi a širokým postojem silných a pevných končetin. Hlava je těžší, klínovitá, bezrohá. Vlna je řídkší, rouno polouzavřené, sortiment vlny B-BC (25–29 µm). Obrůst hlavy, končetin a břicha slabý. Plemeno je rané, s dlouhým plodným obdobím a možností trojího bahnění za dva roky, s vynikajícími přírůstky jehňat. Jehnice lze zapouštět při dobrém odchovu ve věku 8–10 měsíců při hmotnosti 50 kg. Živá hmotnost bahnic je 70–80 kg, beranů 100–120 kg. Je vhodným otcovským plemenem pro křížení ovcí zejména s jemnovlnnými a polojemnovlnnými plemeny.

Výsledky KU plemene berrichon du Cher za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm.100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	9	53	75,5%	167,5%	126,4%	107,5%	33,4	294
2011	100	10	85	83,5%	159,2%	132,9%	118,8%	29,2	261
2012	100	13	94	100,0%	168,1%	168,1%	125,5%	32,2	291

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
170	160	40	36	7-8	8-10	60	50

Bleu du Maine (BD)

Bílé bezrohé polojemnovlnné masné plemeno, velkého tělesného rámce s dobrým osvalením kýty, s dobrou mléčnou užitkovostí, rané, s dlouhým plodným obdobím, dobrými mateřskými vlastnostmi, lehkými porody a dobrou péčí o jehňata. Hlava a končetiny jsou holé, šedomodrého zbarvení, uši vysoko nasazené, malé a polovzpřímené. Plemeno pochází ze západní Francie, z oblasti Maine-et-Loire, Mayenne a Sarthe. Chová se ve Francii a Nizozemsku, bylo také vyvezeno do Spojeného království, kde to používáno ke křížení. V České republice se chovalo od roku 2009, nyní se jeho chov obnovil. Plemeno ovcí bleu du Maine vzniklo křížením původního místního plemene s anglickými berany s leicester a wensleydale. Bleu du Maine je vhodné pro pastevní způsob chovu, ovce jsou ustájeny pouze v době bahnění, které probíhá od prosince do dubna. Plodnost ovcí je vynikající (200% v průměru), vysokou mléčností ovlivňuje jarní pastva, což jim umožňuje snadno odchovat dvě nebo tři jehňata.

Výsledky KU plemene bleu du Maine za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm.100 dnů kg	Přírůstek g
2011	100	1	7	51,7%	125,0%	71,4%	28,6%	29,3	263

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
170	160	40	36	7-8	8-10	60	50

Charollais (CH)

Francouzské masné krátkovlnné plemeno s velmi dobrou masnou užitkovostí a plodností. Vzniklo křížením místních ovcí s plemenem leicester. Název se odvozuje od regionu, ve kterém bylo plemeno vyšlechtěno. Plemenná kniha byla založena v roce 1963, plemeno uznáno v roce 1974. Předností je dokonalé osvalení všech tělesných partií s minimálním výskytem tuku. Ovce jsou středního až většího tělesného rámce a živého temperamentu. Hlava a končetiny jsou bez obrůstu vlnou, kůže narůžovělá, obě pohlaví bezrohá. Hřbet je široký, rovný, záď mírně sražená, jemná, ale pevná kostra. Bahnice jsou mléčné a dobře přizpůsobené oplůtkovému systému pastvy i společně se skotem. Plemeno je rané a jehnice lze zapouštět při dobrém odchovu již v 7–8 měsících věku při hmotnosti 45 kg. Z důvodu slabšího obrůstu jehnat vlnou po narození, zvláště břicha, je nutné bahnění provádět v zateplené stáji při minimální teplotě 10 °C. Vlna je bílá, sortiment A-B (22–27 µm). Plemeno je náročné na pastvu a zimní výživu. Z hlediska masné užitkovosti patří v současnosti k nejlepším masným plemenům. Je vhodné pro užitkové křížení téměř se všemi plemeny chovanými u nás. Vyhovují mu spíše teplejší a sušší klimatické podmínky. Živá hmotnost bahnice je 70–90 kg, beranů 100–130 kg.

Výsledky KU plemene charollais za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm. 100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	41	784	89,9%	162,3%	145,9%	127,6%	30,4	270
2011	100	30	728	93,1%	164,9%	153,6%	134,1%	30,5	272
2012	100	31	757	93,8%	152,8%	143,3%	122,9%	30,1	268

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehnat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
170	160	40	36	7-8	7-8	60	50

Hampshire (H)

Anglické masné, tmavohlavé polojemnovlnné plemeno s krátkou vlnou. Bylo vyšlechtěno v hrabstvích Hampshire, Wiltshire, Dorset a Berkshire na začátku 19. století křížením plemen wiltshire horn x berkshire knot, uznáno v roce 1859 a plemenná kniha byla založena v roce 1890. Podílelo se na vzniku mnoha plemen na celém světě. Chová se v Evropě, Americe, Austrálii a Africe. Barva hlavy, uší a nohou je černohnědá až černá, barva vlny bílá, rouno je vyrovnané, sortiment vlny BC-C (27–33 µm). Ovce jsou velkého tělesného rámce, hrud' široká a hluboká. Hlava a krk krátké, uši široké a středně dlouhé. Trup je válcovitý na nižších silných končetinách, osvalení hřbetu, vnější a vnitřní kýty dobré. Obě pohlaví jsou zásadně bezrohá. Ovce jsou rané, mléčné a náročné na celoroční vyrovnanou výživu. Jsou dobře přizpůsobivé i drsnějším klimatickým podmínkám. Jehnice lze zapouštět v 9–12 měsících při hmotnosti 45 kg. Živá hmotnost bahnice je 65–75 kg, beranů 90–120 kg.

Výsledky KU plemene hampshire za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm. 100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	2	23	100,0%	143,5%	143,5%	117,4%	34,7	315
2011	100	4	33	100,0%	148,5%	148,5%	139,4%	31,3	281
2012	100	5	43	93,0%	147,5%	137,2%	120,9%	28,4	253

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehnat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
170	160	40	36	7-8	8-10	60	50

Německá černošedá ovce (NC)

Německá černošedá ovce je polojemnovlnné, krátkovlnné a bezrohé masné plemeno. Vzniklo křížením plemen hampshire, oxford down, shropshire a suffolk v letech 1870–1914. Plemeno se podílelo na vzniku francouzské černošedé, litevské černošedé a lotyšské tmavošedé ovce. V Německu zaujímá z celkového počtu chovaných ovcí druhé místo (18 %), chová se převážně v severní a západní části Německa. Je většího tělesného rámce s výraznými masnými znaky, hřbet je poměrně dlouhý, široký a dobře osvalený, hlava a nohy černé a mírně obrostlé. Vlna je bílá, sortiment C-CD (29–35 μm). Ovce jsou přizpůsobivé a velmi dobře se adaptují ve všech výrobních oblastech. Ovce jsou poměrně rané a jehnice lze zapouštět při dobré výživě již v prvním roce života při hmotnosti 50 kg. Živá hmotnost bahnic je 70–80 kg, beranů 90–110 kg.

Výsledky KU plemene německá černošedá ovce za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm. 100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	7	217	81,1%	140,3%	113,8%	96,3%	29,8	261
2011	100	6	159	88,7%	156,7%	139,0%	118,9%	28,4	250
2012	100	7	121	62,8%	148,7%	93,4%	81,0%	29,2	259

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beranci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
170	160	40	36	7-8	8-10	60	50

Oxford down (OD)

Anglické masné, krátkovlnné, tmavošedé plemeno s polojemnou vlnou, vzniklé křížením plemen cotswoold, hampshire a southdown. Plemeno bylo uznáno v roce 1851, plemenná kniha se vede od roku 1889. Podílelo se na vzniku mnoha tmavošedých plemen ovcí v Anglii, Dánsku, Francii, Lotyšsku, Německu, Švýcarsku. Berani i bahnice se vyznačují velkým tělesným rámcem, širokým hřbetem a prostorným hrudníkem. Hlava je přiměřeně dlouhá, široká, s rovným profilem, obě pohlaví bezrohá. Mulec je černý, tmavé uši průměrné délky. Krk je silný, středně nasazený a odpovídající délky. Hrudník je hluboký a široký, hřbet dlouhý, široký a dobře zmasilý, záď dlouhá, poměrně rovná, končetiny silné, středně dlouhé, spěnky pevné, paznehty tmavě zbarvené. Vlna je bílá, pololesklá, zkadeřená, sortiment B-CD (25,1–35,0 μm). Kůže je jemná, růžová. Plemeno je odolné, méně protučnělé a vhodné k užitkovému křížení téměř se všemi plemeny (jehňata mají malé hlavy a dávají předpoklad k snadným porodům, které jsou nejčastěji dvou-, ale i vícečetné). Plemeno je klidného temperamentu, což umožňuje snadnější manipulaci. Ovce i berani se vyznačují dlouhověkostí, pevnou konstitucí a dobrým zdravím. Plemeno je vhodné i do drsnějších klimatických podmínek, včetně celoročních pastevních systémů. Jehnice lze zapouštět v 10–12 měsících věku při hmotnosti 50–55 kg. Mléčnost a mateřské vlastnosti bahnic jsou dobré, lze využít i asezonní říje (3 bahnění do 2 let). Živá hmotnost bahnic je 80–90 kg, beranů 110–120 kg.

Výsledky KU plemene oxford down za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm. 100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	18	304	93,1%	164,3%	153,0%	124,0%	24,9	222
2011	100	23	324	91,4%	165,9%	151,5%	120,1%	26,5	233
2012	100	20	365	87,1%	154,4%	134,5%	115,9%	26,8	236

Chovný cíl

Plodnost na obahnněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
180	165	40	36	7-8	8-10	60	50

Suffolk (SF)

Anglické polojemnovlnné černošedé masné plemeno s krátkou vlnou. Bylo vyšlechtěno v 19. století z původních ovcí plemene norfolk, které se křížily s berany plemene south down. Uznáno bylo v roce 1810, plemenná kniha založena v roce 1887. Je většího tělesného rámce s hlubokým hrudníkem, na středně dlouhých, dobře osvalených končetinách. Hlava, nohy a paznehty jsou černé, vlna bílá nebo mírně nažloutlá, rouno polouzavřené s ojedinělým výskytem černých vlnovlasů, sortiment B-C (25–33 μ m). Hlava je černá a mírně klabonosá, zejména u beranů. Obě pohlaví bezrohá. Mateřské vlastnosti a mléčnost bahnic je dobrá. Ovce i berani se vyznačují dlouhověkostí, pevnou konstitucí a dobrým zdravím. Plemeno je vhodné i do drsnějších klimatických podmínek podhorských oblastí. Pro své dobré užitkové vlastnosti se hodí k užitkovému křížení téměř se všemi plemeny. Vývinem a růstem se řadí mezi poloraná plemena. Jehnice lze zapouštět při dobrém odchovu v 8–10 měsících věku při hmotnosti 50–55 kg. Živá hmotnost bahnic je 75–85 kg, beranů 100–130 kg, výška v kohoutku 70 cm, v kříži 68 cm, délka těla 100 cm, obvod hrudníku 130 cm. Plemeno je celosvětově rozšířeno, vyskytují se různé typy s rozdílným tělesným rámcem i zbarvením (anglický, americký, australský apod.). Berani anglického typu mají kohoutkovou výšku 70–80 cm, amerického 100–110 cm, jsou delší a váží až 180 kg, bahnice až 140 kg.

Výsledky KU plemene suffolk za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm. 100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	100	3266	90,9%	164,3%	149,4%	132,3%	31,7	284
2011	100	109	3674	90,9%	171,1%	155,4%	132,0%	33,5	303
2012	100	101	3993	92,4%	167,5%	154,8%	133,3%	32,4	294

Chovný cíl

Plodnost na obahnněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
180	170	50	45	7-8	8-10	60	50

Texel (T)

Významné masné plemeno, vznikalo od roku 1909 v Nizozemsku na ostrově Texel v Severním moři cílevědomým šlechtěním z původních maršových ovcí s anglickými plemeny leicester, lincoln, cotswold a south down. Užitkového typu se dosáhlo koncem 40. a začátkem 50. let minulého století. První dovoz do ČR se uskutečnil v roce 1947 za účelem zušlechtění hrubovlnné valašky a šumavky. V současnosti se v Evropě chová ve dvou užitkových typech: holandský (také označovaný jako belgický nebo dánský) menšího tělesného rámce a typ francouzský (anglický, německý) s větším tělesným rámcem. V našich podmínkách je více využíván užitkový typ s větším tělesným rámcem. V poslední době se oba typy přibližují (prolínají). Zvířata mají silnou kostru, klínovitou hlavu s odstávajícíma ušima. Plemenným znakem je bezrohlost u obou pohlaví a polodlouhý, vlnou porostlý ocas. Vlna je polojemnovlnná, bílá, sortiment B/C-C/D (29–35 μ m), rouno polouzavřené, obličej a spodní část končetin porostlé křídově zbarvenou krycí srstí. Mulec, jazyk a kůže okolo očí jsou tmavě pigmentované. Předností plemene je vysoká zmasilost a kvalita masa, dobré

mateřské vlastnosti, mléčnost a ranost, asi 35 % ovcí se bahní v prvním roce života. Je považováno za nejvhodnější plemeno pro užitkové křížení se všemi plemeny za účelem zlepšení výkrmnosti a jatečné hodnoty, především proto, že tyto vlastnosti významně přenáší na potomky. Ovce i berani se vyznačují dlouhověkostí, pevnou konstitucí a dobrým zdravím. Zvláštností je kratší plodné období a u typů s masivnější hlavou obtížnější bahnění, zejména u prvniček. Zvířatům nevyhovuje prostředí s velmi krátkou vegetační dobou, horské oblasti s vysokými srážkami a velkou svažitostí terénu a nadměrná stájová vlhkost v době zimního ustájení. Podmínkou vysoké užitkovosti je celoročně kvalitní a vyrovnaná výživa. Plemeno je klidného temperamentu a vhodné především pro oplůtkový způsob pastvy, včetně celoroční. Živá hmotnost bahnic v dospělosti je 60–85 kg, beranů 90–120 kg. Jehnice při dobrém odchovu je možno zapouštět v 8 měsících věku při hmotnosti 45–50 kg.

Výsledky KU plemene texel ovce za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oploďnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm.100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	25	686	91,8%	152,4%	139,9%	115,5%	29,1	259
2011	100	25	713	94,7%	159,4%	150,9%	134,9%	29,1	260
2012	100	24	784	94,4%	154,5%	145,8%	126,0%	30,8	276

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
170	160	40	36	7-8	8-10	60	50

Shropshire (SP)

Bezrohé krátkovlnné polojemnovlnné rané žírné plemeno, středního tělesného rámce, s dobrou masnou užitkovostí, ze skupiny plemen anglické nížinné (down), kompaktní tělesné stavby, s dobře utvářenými tělesnými partiemi, s černohnědou obličejovou částí, ušima a končetinami. Vlna je polojemná, sortimentu B/C – C (29 – 33 μm). Vzniklo v Anglii ve stejnojmenném hrabství na počátku 19. století křížením plemen: cannočská a morfe x southdown, cotswold a leicester. Podílelo se na vzniku mnoha dalších plemen ovcí. PK založena 1883, při užitkovém křížení se používá do otcovské pozice. Plemeno je zajímavé tím, že bahnice vypásají jehličnaté školky bez poškození výsadby.

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
170	160	40	36	7-8	8-10	60	50

Všestranně užitková plemena s převažujícím masným zaměřením

Plemena: bílá alpská (AL), clun forest (CF), kerry hill (KH), romney (K)

Univerzální plemena využitelná v produkčních systémech založených na čistokrevné plemenitbě i v systémech užitkového křížení rotačního i terminálního, jak v mateřské pozici při křížení s terminálními otcovskými plemeny, tak i v otcovské pozici při křížení s kombinovanými a plodnými plemeny ve specifických podmínkách. Plemeno romney je určeno pro celoroční chov na pastvině.

Selekce u těchto plemen je prováděná s ohledem na vyvážený rozvoj sledovaných užitkových vlastností. U plemene romney je u části populace sledována i zmasilost a protučňlost na živých zvířatech prostřednictvím ultrasonografie. Plemena AL, CF a KH jsou u nás zatím málo početná a chov je zaměřen na zvýšení jejich početních stavů.

Charakteristika plemen a přehled dosahované užitkovosti:

Bílá alpská (AL)

Bezrohé, bílé, polojemnovlnné, středně rané plemeno s kombinovanou vlnařsko-masnou užitkovostí, s dlouhým plodným obdobím umožňující bahnění 3x za 2 roky. Tělesný rámec velký, stavba těla harmonická s dobrým osvalením. Obličejová část a spodní část končetin je porostlá bílou krycí srstí. Vlna polojemná až polohrubá, sortiment B/C-D (28–36 μm), rouno polouzavřené, půlroční délka vlny 4–5 cm (stříž 2krát ročně). Roční produkce potní vlny u beranů 4,5–5 kg, bahnic 3,5–4,5 kg. Bahnice se vyznačují dobrými mateřskými vlastnostmi a dobrou plodností. Plemeno bylo vyšlechtěno ve Švýcarsku v kantonu Luzern a oblasti Tavetcher z místních ovcí křížením s plemeny merinolandschaf a ille de France.

Výsledky KU plemene bílá alpská ovce za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplození	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm.100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	2	34	91,2%	174,2%	158,8%	129,4%	30,9	276
2011	100	2	46	80,4%	186,5%	150,0%	110,9%	33,3	303
2012	100	2	44	90,9%	185,0%	168,2%	109,1%	29,3	264

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
200	180	36	32	7-8	8-10	55	45

Clun forest (CF)

Krátkovlnné plemeno vyšlechtěné v Anglii v oblasti Clun Shropshire v roce 1865 z plemen radnor, shropshire a kerry hill, plemenná kniha byla založena v roce 1925. Podílelo se na vzniku plemene cambridge colbred a crickley barrow. Po roce 1958 se plemeno rozšířilo do USA a Kanady, ještě před tím do mnoha zemí Evropy, např. do Francie, kde je poměrně hodně rozšířeno. Plemeno je středního až většího tělesného rámce. Barva hlavy a nohou je tmavě hnědá, vlna bílá, sortiment B-C (25–33 μm), obě pohlaví jsou bezrohá. Zvláštností plemene jsou výrazně kolmo postavené tmavé kratší uši. Bahnice se vyznačují dobrou mléčností a silným mateřským instinktem, porody jsou snadné, rodičí se jehňata mají malou hlavu. Plemeno je temperamentní a pevné konstituce. Tělo má zavalitý válcovitý tvar, hřbet je rovný, mírně sražená záď, paznehty odolné proti nakažlivému kulhání. Plemeno je vhodné pro užitkové křížení s jinými plemeny jak do mateřské, tak otcovské pozice, zlepšuje výkrmové a jateční vlastnosti jehňat. Živá hmotnost bahnic je 70–80 kg, beranů 110–120 kg.

Výsledky KU plemene clun forest za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplození	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm.100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	3	31	100,0%	145,2%	145,2%	135,5%	29,4	256
2011	100	6	63	88,9%	164,3%	146,0%	128,6%	27,1	239
2012	100	13	106	94,3%	164,0%	154,7%	145,3%	27,4	243

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
180	170	36	32	7-8	7-10	50	45

Kerry hill (KH)

Bílé bezrohé krátkovlnné plemeno středního tělesného rámce s polojemnou vlnou a kombinovanou užitkovostí, tvořící přechod mezi plemeny sk. Down a horskými ovci. Plemeno je charakteristické výrazně ohraničenými černými skvrnami na krycí srsti obličejové části hlavy. Uši jsou krátké, vzpřímené a rovněž černé. Berani dosahují živé hmotnosti 65 – 70 kg a bahnice 55 – 60 kg. Vlna je polojemná, sortimentu B – B/C (25 – 29 µm). Plemeno se využívá při užitkovém křížení v mateřské pozici. Podílelo se na vzniku plemen cambridge a clun forest.

Výsledky KU plemene kerry hill za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm. 100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	1	15	100,0%	153,3%	153,3%	146,7%	22,4	192
2011	100	1	19	100,0%	136,8%	136,8%	136,8%	23,1	193
2012	100	2	21	90,5%	147,4%	133,3%	114,3%	25,2	221

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
170	160	36	32	7-8	8-10	50	45

Romney (K)

Bílé polojemnodlouhovlnné anglické plemeno s kombinovanou vlnařsko–masnou užitkovostí vyšlechtěné v hrabství Kent křížením místních ovcí s plemenem leicester. Plemenná kniha byla založena v roce 1897. Je středního až většího tělesného rámce, s dobře vyvinutou hrudí a pevnou kostrou. Hlava je krátká, široká a bezrohá, hřbet široký a rovný, mulec a paznehty tmavé. Ovce jsou přizpůsobivé, snadno se aklimatizují a dobře snášejí vlhké klimatické podmínky. Jsou odolné proti nakažlivé hnilobě paznehtů, červivosti plic a tráviciho ústrojí. Vlna je bílá, lesklá, sortiment BC-CD (27–35 µm), rouno polouzavřené. Dají se s úspěchem chovat jak v nížinných, tak podhorských a mírnějších horských oblastech. Plemeno se vyznačuje velmi dobrými pastevními vlastnostmi, vyhovuje mu oplůtkový i jiný způsob pastvy včetně celoročních pastevních systémů chovu. Dokáže zužitkovat téměř veškerou vyprodukovanou statkovou píci. Mateřské vlastnosti a mléčná užitkovost jsou dobré, proto je využíváno převážně do mateřské pozice. Jehnice lze při dobrém odchovu zapouštět již v 8 měsících věku při hmotnosti 45 kg. Živá hmotnost bahnice je až 100 kg, beranů 110–130 kg. Plemeno se podílelo na vzniku řady plemen na celém světě. Na Novém Zélandě má největší zastoupení z chovaných ovcí. Přípustný je i tmavý barevný ráz plemene.

Výsledky KU plemene romney za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm. 100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	37	3 062	91,8%	153,6%	141,0%	125,6%	29,6	264
2011	100	39	3 107	95,8%	156,2%	149,6%	135,4%	30,4	273
2012	100	38	3 520	95,8%	156,5%	149,9%	129,2%	30,2	271

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
170	160	36	32	7-8	8-10	50	45

Kombinovaná plemena

Plemena: bergschaf (BG), cigája (C), jacob (J), jurská ovce (JS), kamerunská ovce (KA), leine (L), merinolandschaf (ML), šumavská ovce (S), valašská ovce (V), šedá vřesová ovce (VR), zušlechtěná valaška (ZV), zwartbles (ZW)

Plemena vhodná pro chov v čistokrevné podobě i do mateřské pozice při užitkovém křížení. Tato plemena musí být přizpůsobena daným klimatickým podmínkám, výrobním systémům a produkčním zaměřením: horské a podhorské oblasti s extenzivními pastvinami a dlouhým obdobím zimního ustájení (S, V, ZV, C, BG), intenzivnější výrobní podmínky (ML, ZW), systémy častějšího bahnění (ML, BG), produkce jehněčího masa se specifickými chuťovými vlastnostmi (VR, KA), potencionální využití pro produkci mléka v extenzivních podmínkách chovu (C, V, ZV) apod.

Selekční indexy pro tato plemena jsou konstruovány zejména s ohledem na zlepšování ukazatelů plodnosti a mateřských schopností.

Charakteristika plemen a přehled dosahované užitkovosti:

Bergschaf (BG)

Polohrubovlnné vysokonohé bezrohé plemeno s trojstrannou užitkovostí, velkého tělesného rámce, s dlouhými, širokými, svislými ušima, klabonosou hlavou. Je nejvíce rozšířené v alpské části Německa, Rakouska, Švýcarska a Itálie. Vlna je bílá smíšená splývavá se sortimentem C/D-D/E (33–40 µm). Chová se také hnědý ráz a dále černý a strakatý. Hlava je dlouhá, úzká. Hrud' je hluboká a poměrně plochá, hřbet dlouhý, nohy silné s pevnou spěnkou, paznehty tvrdé. Na jeho vyšlechtění se podílela plemena: korutanská, skalní, spiegel a zaupel. Předností plemene je vysoká plodnost, dlouhé plodné období a dobrá přizpůsobivost k chovu v horských oblastech s tvrdšími klimatickými podmínkami. Mateřské vlastnosti a mléčná užitkovost bahnic jsou dobré. Jehnice lze zapouštět již v 8–10 měsících věku při hmotnosti 40–45 kg. Zmasilost trupu je průměrná, jateční zralost se dostavuje ve věku 5 měsíců a hmotnosti 35 kg. Hmotnost bahnic je 65–75 kg, beranů 90–110 kg.

Výsledky KU plemene bergschaf za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm. 100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	6	190	86,8%	134,5%	116,8%	95,3%	21,7	182
2011	100	4	136	89,0%	127,3%	113,2%	96,3%	26,0	224
2012	100	2	144	85,4%	127,6%	109,0%	84,0%	21,7	181

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehnat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
200	180	36	32	7-8	8-10	55	45

Cigája (C)

Polojemnovlnné plemeno středního tělesného rámce s trojstrannou užitkovostí (maso, mléko, vlna). Původ se odvozuje od dlouhoocasých ovcí typu archara, stejně jako merinová plemena. Patří k nejstarším kulturním plemenům, která pocházejí z Balkánského poloostrova, kde je dosud značně rozšířeno. V rámci plemene existují 2 typy – černošedé (tzv. černošedky) a bílý typ. U nás je rozšířen první typ, který je většinou bezrohý, u beranů jsou rohy přípustné, vyskytují se však ojediněle. Hlava ovcí je černá, nosní linie má u beranů mírný klabonos. Uši jsou středně dlouhé, široké a velmi pohyblivé, porostlé tmavě zbarvenou krycí srstí. Sliznice na mulci a jazyku je tmavé barvy. Krk je středně dlouhý, rovný a vysoko nasazený, hřbet rovný a středně široký, přechází v dosti sraženou záď. Hrudník je poměrně úzký, ale dlouhý. Nohy jsou středně dlouhé, suché a dobře stavěné. Paznehty černé, kůže tmavě růžová,

výjimečně tmavá. Vemeno je široce nasazené, struky dlouhé. Ovce se vyznačují dobrou přizpůsobivostí a odolností ke klimatickým a chovatelským podmínkám, klidným temperamentem, dobrou chodivostí a průměrným osvalením hřbetu a kýty. Živá hmotnost bahnic je 45–50 kg, beranů 60–75 kg. Jehňata se rodí s černou, šedou nebo tmavě hnědou vlnou, jejíž barva se ve věku 5–7 měsíců mění na bílou, sortiment C-CD (29–35 μm). Vlna krepového charakteru se vyznačuje vysokou pevností. Narození černí jedinci mají trvale tmavé zbarvení. K nežádoucím vlastnostem patří výskyt černých vlasů, rouno je polouzavřené. Plemeno je polorané s poměrně dlouhým plodným obdobím. Masnou užitkovost jehňat na výkrm je možné zlepšit křížením ovcí s masnými plemeny. Plemeno vyhovuje především salašnickému způsobu chovu. Mléko je vhodné k výrobě brynzy a ovčích sýrů.

Výsledky KU plemene cigája za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm.100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	4	360	84,2%	131,0%	110,3%	108,3%	28,2	253
2011	100	4	308	89,3%	129,5%	115,6%	114,3%	23,8	208
2012	100	4	306	70,9%	134,6%	95,4%	93,8%	21,0	195

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Produkce mléka za dojnou periodu kg *)	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemenitby		Živá hmotnost v kg pro zařazení do plemenitby	
			beránci	jehničky	berani	jehnice	Berani	Jehnice
150	140	120	32	28	10-12	10-12	55	45

Poznámka: *) u dojených ovcí za dojnou periodu 150 dnů

Jakob (J)

Plemeno pochází pravděpodobně z oblasti dnešní Sýrie, kde se chovalo již před 3000 roky. Do Evropy – Anglie se dostalo před několika staletími a chová se tam dodnes. Postupně se rozšířilo do mnoha zemí světa včetně Ameriky a Kanady. Předností plemene je dobrá užitkovost, zdravotní stav a přizpůsobivost k nepříznivým klimatickým podmínkám. Plemenným znakem je vícerohost, výskyt čtyř- až šestičetných srpovitých rohů u obou pohlaví a tmavě hnědé až šedočerné skvrny téměř po celém těle. Hlava je krátká a trojúhelníkovitého tvaru. Mezi široce nasazenýma očima vystupuje výrazná čelní kost. Bílá lysina uprostřed hlavy a černé skvrny na obou stranách obličeje jsou typickými znaky plemene. Uši jsou svislé a středně dlouhé, trup středního tělesného rámce s dobře klenutými žebry, hřbet rovný a poměrně dlouhý. Končetiny jsou rovné, u pánevních končetin náznak na kravský postoj, paznehty většinou černé nebo pruhované. Vlna je polohrubovlnná, pružná, pololesklá, bez výskytu polopesíků a pesíků, sortiment BC-CD (27–35 μm). Bahnice mají lehké porody, silný mateřský instinkt a jsou mléčné. Živá hmotnost bahnic je 50–60 kg, beranů 70–90 kg. Jehnice lze zapouštět ve 12–14 měsících věku při hmotnosti 40 kg.

Výsledky KU plemene jakob za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm.100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	2	24	75,0%	144,4%	108,3%	87,5%	21,4	180
2011	100	2	38	68,4%	153,8%	105,3%	94,7%	22,0	189
2012	100	3	38	94,7%	144,4%	136,8%	102,6%	23,2	200

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
170	160	36	32	7-8	10-12	55	45

Jurská ovce (JS)

Bezrohé temperamentní polojemnovlnné plemeno, které se vyznačuje dvěma odstíny hnědé barvy (světlá a tmavá). Vzniklo ve Švýcarsku z místní černohnědé ovce za přispění plemene walliská místní. Název plemeno dostalo v Rakousku, uznáno bylo v roce 1941, plemenná kniha se vede od roku 1979. Plemeno je středního tělesného rámce na nižší noze vhodné do drsných klimatických podmínek. Ovce jsou rané s asezónní říjí a dobře přizpůsobivé drsným klimatickým podmínkám. Bahnice mají dobrý mateřský instinkt a jsou mléčné. Jehnice lze zapouštět při dobrém odchovu v 10–12 měsících věku při hmotnosti 45 kg. Živá hmotnost bahnic je 60–70 kg, beranů 80–100 kg. Kohoutková výška beranů je 75–82 cm, bahnic 66–75 cm. Uši jsou středně dlouhé, poloklopené. Hlava je porostlá jemnou lesklou srstí, končetiny holé bez obrůstu. Vlna polojemná až polohrubá, sortiment B-C (25–33 µm), rouno polouzavřené a vyrovnané.

Výsledky KU plemene jurská ovce za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm. 100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	1	17	70,6%	191,7%	135,3%	105,9%	30,2	272
2011	100	2	21	33,3%	142,9%	47,6%	38,1%	29,8	267
2012	100	1	8	100,0%	150,0%	150,0%	137,5%	22,4	187

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehnat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
200	180	36	32	10-12	10-12	55	45

Kamerunská ovce (KA)

Plemeno patří do skupiny západoafrických ovcí chovaných polodivokým způsobem. Ve své domovině se vyskytují ve dvou základních užitkových barevných typech : srnčí hnědé a černobílé. Prvý typ v oblastech savan, kde je tlak predátorů a srnčí barva působí jako ochranné zbarvení a černobílý s různým podílem strakatosti v polopouštních oblastech, aby byla zvířata naopak dobře vidět. Standard plemene dále povoluje barevné rázy: černý, černý se zlatým pesíkem, strakaté s různým podílem strakatosti (černobílé, hnědobílé), strakaté s rozmytou kresbou typu grošované kresby, chovatelským cílem je i vyšlechtění bílého barevného rázu. V Americe se plemeno podílelo na vyšlechtění plemene nunqua černohlavé a plemene vogan.

Hnědý (srnčí) barevný ráz, který v chovech převládá, se vyznačuje černou barvou břicha a vnitřní částí končetin. Částečně černé zbarvení břicha u strakatých jedinců je plemenným znakem. Jiné než černé zbarvení břicha je důkazem křížení s muflonem nebo jinými plemeny ovcí. Plemeno je menšího tělesného rámce a pevné konstituce. Hlava je středně dlouhá, u beranů mírně klabonosá s vodorovně nasazenými ušima, krk svalnatý a poměrně dlouhý, hrud' středně hluboká a široká, končetiny středně dlouhé a pevné, hřbet rovný, zád' mírně sražená. Berani jsou rohatí, vyžaduje se široké nasazení rohů. Plemenným znakem je charakteristická hřívá, která je i výrazem dominance, u silných jedinců zasahuje až po kolena. Bahnice jsou bezrohé. Mateřské vlastnosti bahnic jsou vynikající, mají asezónní říjí a pokud je beran u stáda, rodí 2x za rok. Živá hmotnost bahnic je 30 – 35 kg, beranů 40 – 55 kg, kohoutková výška 55 - 60 cm.

Výsledky KU plemene kamerunská ovce za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm. 100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	15	110	101,8%	153,6%	156,4%	143,6%	16,6	146
2011	100	11	67	101,5%	172,1%	174,6%	156,7%	16,2	142
2012	100	14	85	97,6%	154,2%	150,6%	142,4%	15,6	135

Chovný cíl

Plodnost na obahnněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
180	170	20	18	6-8	8	30	25

Lein (L)

Polojemnovlnné německé plemeno s trojstrannou užitkovostí (dobrá mléčnost). Plemeno vzniklo zušlecht'ovacím křížením v 19. století s plemeny leicester, cotswold a berrichon. Od 20. století zušlecht'ovací křížení pokračovalo s plemeny texel a východofřískou ovcí. Šlechtěny byly v povodí řeky Leine v okolí Hannoveru. V Polsku se podílelo na vzniku plemene kamieniecká, lublinská, anglomerina a dlouhovlnných plemen ovcí. Je středního až většího tělesného rámce. Hlava, nohy a vlna jsou bílé, sortiment vlny C-CD (29–35 μm), hrud' prostorná, hřbet rovný, záď mírně sražená, obě pohlaví bezrohá, uši dlouhé a polosvislé. Vlna je zkadeřená a splývavá, rouno polouzavřené. Předností plemene jsou dobré mateřské a pastevní vlastnosti, je vhodné pro klasickou i oplůtkovou pastvu. Ovcím vyhovuje spíše neřízený způsob pastvy. Výkrmnost a jateční hodnotu u potomstva lze zlepšit křížením s masnými plemeny. Živá hmotnost bahnic je 55–65 kg, beranů 80–90 kg.

Výsledky KU plemene lein za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm. 100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	1	26	92,3%	116,7%	107,7%	73,1%	31,4	285
2011	100	1	37	83,8%	129,0%	108,1%	83,8%	26,2	227
2012	100	1	32	100,0%	134,4%	134,4%	112,5%	33,0	296

Chovný cíl

Plodnost na obahnněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
170	160	36	32	7-8	8-10	50	45

Merinolandschaf (ML)

Bílé bezrohé jemnovlnné (vlna 25-27 μm) plemeno s kombinovanou užitkovostí, které bylo vyšlechtěno v Německu křížením místních jemnovlnných ovcí s plemenem zaupel (do roku 1950 známé pod názvem ovce württemberská). Plemeno merinolandschaf bylo uznáno v polovině 20. století, v minulosti se podílelo na vzniku mnoha plemen. Je rané, odolné, většího tělesného rámce, chodivé. Vlna bílá, sortiment AB-B (23–27 μm), rouno je polouzavřené. Hlava středně dlouhá a ne příliš široká, uši dlouhé, široké a mírně svislé, na čele typická vlněná šesulka. Hrudník je hluboký a přiměřeně široký, hřbet dlouhý, středně široký přecházející v mírně sraženou záď. Končetiny jsou ve srovnání s merinem delší, spěnkové klouby pevné, paznehty středně tvrdé. Zvláštností je asezónnost říje (téměř celoroční plodné období). Jehnice lze při dobrém odchovu zapouštět již v 10 měsících věku. Předností plemene je nízký výskyt tuku v jatečných trupech vykrmovaných jehňat a proto je lze vykrmovat do vyšší porážkové hmotnosti. Bahnice se vyznačují velmi dobrými mateřskými vlastnostmi a mléčnou užitkovostí. Je nutné konstatovat, že v rámci plemene se s úspěchem chová plodná linie bahnic odvozující svůj původ od plodného plemene booroola, ve kterém je mimořádná plodnost fixována na geny vysokého účinku FF. Tato linie se vyznačuje velmi kvalitní vlnou a je adaptována na maximální využití pastvy oplůtkovým systémem při intenzivních formách reprodukce. Ž.h. bahnic je 65–75 kg, beranů 90–120 kg. Plemeno je vhodné k chovu v nížinných a podhorských oblastech.

Výsledky KU plemene merinolandschaf za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm.100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	23	700	90,3%	154,6%	139,6%	122,3%	27,6	243
2011	100	21	735	88,6%	166,1%	147,1%	131,6%	28,7	255
2012	100	21	853	95,0%	158,5%	150,5%	129,5%	28,4	251

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
170	160	36	32	7-8	8-10	50	45

Racka (RA)

Hrubovlnné nenáročné plemeno s trojstrannou užitkovostí, konstitučně pevné, odolné, s výrazným sezónním plodným obdobím ze skupiny cápové ovce. Plemeno je malého tělesného rámce, bílé se světlehnědou nebo šedou obličejovou částí a končetinami nebo černé.

Charakteristické jsou dlouhé, vztyčené, šroubovitě stočené a do „V“ rostoucí rohy, které dosahují délky až 100 cm. Vlna smíšená, splývavá, sortiment E. Hlava je malá, na čele se vyskytuje čupřina, polodlouhý ocas je obrostlý vlnou. Vyznačuje se dobrou aklimatizační schopností, zejména v sušších stepních podmínkách. Hmotnost bahnic je 45 - 55 kg, beranů 60 – 70 kg.

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Produkce mléka za dojnou periodu (kg *)	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemenitby		Živá hmotnost v kg pro zařazení do plemenitby	
			beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
150	140	120	22	20	10-12	10-12	38	33

Poznámka: *) u dojených ovcí za dojnou periodu 150 dnů

Šumavská ovce (S)

Plemeno českého původu s trojstrannou užitkovostí a výrazným anestrálním obdobím.

Genetický základ tvoří česká ovce selská. Od 50. let 20. století bylo postupně regenerováno a zušlechtováno plemeny: württemberská ovce, texel, sovětská cigája, lincoln, kent, leicester, zušlechtěná valaška, cheviot a východofrišská. Plemenem uznáno v roce 1987 (před tímto rokem byl vžitý název zušlechtěná šumavka). Plemenný statut šumavské ovci byl Ministerstvem zemědělství udělen v roce 1986. V roce 1987 bylo plemeno zařazeno do světového genofondu ohrožených druhů hospodářských zvířat a od roku 1992 tvoří genovou rezervu ovcí v ČR.

Šlechtění části populace evidované jako genetický zdroj (GZ), se řídí příslušnou schválenou Metodikou GZ, jejíž zásady nejsou v rozporu s tímto šlechtitelským programem.

Patří mezi polojemnovlnná až polohrubovlnná plemena s bílou smíšenou splývavou vlnou, sortimentu C/D-E (33–45 μm). Rouno je polouzavřené, s vysokým podílem dlouhé podsady. Vyznačuje se stříbřitým leskem, pružností a dobrou textilní kvalitou. Ovce se stříhají zpravidla dvakrát ročně. Plemeno je konstitučně pevné a vhodné k chovu především v horských oblastech s vyššími srážkami salašnickým způsobem. Má střední tělesný rámec a lehkou kostru. Hlava beranů je mírně klabonosá, výskyt rohů je možný, bahnice jsou převážně bezrohé. Živá hmotnost bahnic je 55–65 kg, beranů 80–100 kg. Zlepšení masné užitkovosti u vykrmovaných jehňat lze úspěšně řešit křížením s masnými plemeny. Předností plemene jsou dobré pastevní vlastnosti. Přípustný je i tmavý barevný ráz plemene.

Výsledky KU plemene šumavská ovce za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm. 100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	28	2678	90,5%	133,3%	120,6%	106,9%	23,1	200
2011	100	29	2 572	89,7%	134,8%	120,9%	104,0%	23,0	198
2012	100	29	2 488	90,3%	131,9%	119,1%	104,6%	24,0	208

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Produkce mléka za dojnou periodu kg *)	Živá hmotnost v kg jehnat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemenitby		Živá hmotnost v kg pro zařazení do plemenitby	
			beránci	jehničky	berani	jehnice	Berani	Jehnice
150	140	120	32	28	10-12	10-12	55	45

Poznámka: *) u dojených ovcí za dojnou periodu 150 dnů

Šedá vřesová ovce (VR)

Hrubovlnné, kožichové, krátkoocasé plemeno, které pochází ze severovýchodního Německa ze skupiny severských krátkoocasých ovcí. Po staletí se chová na chudých, písčitých půdách vřesovišť. Plemeno středního tělesného rámce, se sezónní podzimní říjí. Obě pohlaví jsou rohatá, u beranů se rohy šnekovitě vinou do strany. Uši jsou malé, šikmo postavené, krk vysoko nasazený, hrud' hluboká a klenutá. Rouno je složené z 75–80 % z podsady o jemnosti 18–25 μm a pesíků 45–65 μm , sortiment vlny celkově E-F (nad 45 μm). Zbarvení vlny je stříbřitě šedé. Hlava a končetiny jsou černé s tvrdými paznehty. Jehnata se rodí černá. Živá hmotnost bahnic se pohybuje v rozmezí 45–65 kg, beranů 70–90 kg. Plemeno je kombinované s důrazem na produkci masa, dobrými pastevními vlastnostmi. Na pastvě zužitkuje i méně hodnotné rostliny a lze je perspektivně využít k řízené pastvě v chráněných oblastech. Nejvyšší kožšina se získává z jehnat v 5–9 měsících věku, vlna bývá kávově hnědá.

Výsledky KU plemene šedá vřesová ovce za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm. 100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	4	96	86,5%	145,8%	126,0%	114,6%	27,8	245
2011	100	10	163	85,3%	136,0%	116,0%	109,8%	28,3	249
2012	100	15	249	90,8%	133,2%	120,9%	112,0%	25,5	223

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehnat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
170	155	30	25	12-24	7 (35 kg)	50	35

Valašská ovce (V)

Původní hrubovlnné plemeno s trojstrannou užitkovostí (mléko, maso, vlna) přizpůsobené k salašnickému způsobu chovu. Patří do skupiny cápových ovcí chovaných v oblasti Karpat a na Balkáně. Do našich oblastí se rozšířilo s valašskou kolonizací, pravděpodobně na přelomu 15. a 16. století. Je menšího tělesného rámce, harmonické stavby těla, jemné kostry, konstitučně pevné, s živým temperamentem. Je typické nenáročností, dlouhověkostí a přizpůsobivostí k extrémním klimatickým podmínkám. Hlava je klínovitá až mírně klabonosá, s úzkými čelistmi. Uši jsou krátké, situované horizontálně do stran. Berani jsou rohatí, bahnice mohou být rohaté i bezrohé. Krk je delší a vysoko nasazený, hrud' úzká a mírně klenutá, hřbet rovný a úzký, záď mírně sražená, pánev poměrně široká. Končetiny jsou středně dlouhé, rovné, s pevnou spěnkou. Vlna je smíšená, hrubá a splývavého charakteru, sortiment D/E - E/F (nad 40 μm). Zbarvení je nejednotné (bílé, šedé, černé i strakaté)

s výskytem barevných znaků. Živá hmotnost bahnic je 40–50 kg, beranů 50–65 kg. Plemeno je zařazeno do genových zdrojů ohrožených druhů zvířat.

Šlechtění části populace evidované jako genetický zdroj (GZ), se řídí příslušnou schválenou Metodikou GZ, jejíž zásady nejsou v rozporu s tímto šlechtitelským programem.

Plemenitba ovcí bude dlouhodobě prováděna převážně na bázi čistokrevné plemenitby a bude zaměřena zejména na udržení genetické proměnlivosti v populaci a charakteristických exteriérových znaků plemene.

Výsledky KU plemene valašská ovce za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm.100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	23	333	88,6%	152,9%	135,4%	119,2%	21,7	186
2011	100	31	436	95,2%	149,6%	142,4%	124,3%	22,9	196
2012	100	34	484	93,8%	148,0%	138,8%	125,4%	21,8	186

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Produkce mléka za dojnou periodu kg *)	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemenitby		Živá hmotnost v kg pro zařazení do plemenitby	
			beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
160	150	120	22	20	10-12	10-12	38	33

Poznámka: *) u dojených ovcí za dojnou periodu 150 dnů

Zušlechtěná valaška (ZV)

Plemeno československého původu, které bylo vyšlechtěno ve 2. polovině 20. století křížením původních místních hrubovlnných ovcí s berany texel, cheviot, leicester, lincoln a v menším rozsahu i romney. Polohrubovlnné plemeno s kombinovanou užitkovostí maso–mléko–vlna. Je středního tělesného rámce, chodivé a dobře přizpůsobené salašnickému způsobu chovu v podhorských a horských oblastech. Hlava je kratší, výskyt rohů možný, zejména u beranů. Krk je středně dlouhý, dobře navazující na hrud', hrudník hluboký a dlouhý, hřbet rovný, středně široký, přechází v mírně sraženou zad'. Nohy jsou silné s korektním postojem. Mléko je svým složením vhodné k výrobě sýrů. Vlna bílá, sortiment CD - DE (33–40 μm), rouno splývavé, smíšené. Stráž ovcí se provádí zpravidla dvakrát do roka. Plemeno je vhodné pro užitkové křížení s masnými plemeny. Jateční zralost se dosahuje ve 30 kg, u kříženců s masnými plemeny při 35 kg, tj. v 5–6 měsících věku. Živá hmotnost bahnic je 50–55 kg, beranů 65–75 kg.

Výsledky KU plemene zušlechtěná valaška za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm.100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	5	571	76,7%	122,6%	94,0%	92,5%	26,5	232
2011	100	3	367	78,2%	120,2%	94,0%	92,1%	27,5	241
2012	100	4	685	80,4%	108,2%	87,0%	80,9%	24,8	214

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Produkce mléka za dojnou periodu kg *)	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemenitby		Živá hmotnost v kg pro zařazení do plemenitby	
			beránci	jehničky	berani	jehnice	Berani	Jehnice
150	140	120	32	28	10-12	10-12	55	45

Poznámka: *) u dojených ovcí za dojnou periodu 150 dnů

Zwartbles (ZW)

Plemeno s polojemnou vlnou, většího tělesného rámce, kombinovaného užitkového typu s dobrou mléčností a masnou užitkovostí, s výbornou růstovou schopností jehňat a dobrými aklimatizačními schopnostmi. Plemeno bylo vyšlechtěno v Nizozemsku v provincii Drenthe z místního plemene schoonebeeker za použití plemene texel a ovce fríské. Základní zbarvení polouzavřeného rouna je tmavě hnědé, vlna smíšená, sortiment BC - CD (27–35 µm), hlava a nohy černé bez obrůstu vlnou. Plemenným znakem je široká bílá lysina na hlavě a požaduje se i bílé zbarvení na spěnkách zadních končetin a konci ocasu. Hřbet je rovný, široký, hrud' dlouhá a hluboká. Končetiny delší s pravidelným postojem a pevnými spěnkovými klouby. Bahnice mají dobré mateřské vlastnosti a snadné porody. Obě pohlaví jsou bezrohá a klidného temperamentu. Živá hmotnost bahnic v dospělosti je 70 – 80 kg, beranů 100 – 130 kg. Výsledky KU plemene zwartbles za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm.100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	15	381	89,5%	175,7%	157,2%	133,1%	29,7	265
2011	100	17	409	95,1%	177,6%	168,9%	143,3%	30,4	273
2012	100	19	445	91,2%	178,3%	162,7%	137,5%	30,9	278

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
200	175	36	32	7-8	7-10	60	40

Specializovaná plodná plemena

Plemena: romanovská ovce (R), olkuská ovce (O)

Plemena se schopností poskytovat a odchovávat vícečetné vrhy. Jsou využitelná při tvorbě plodných mateřských syntetických produkčních populací, v systémech rotačního i terminálního užitkového křížení. Jsou schopná zabezpečit vysokou produkci jehňat i v chovech s omezenou kapacitou zimního ustájení.

Selekce bude zaměřena na zlepšení a stabilizaci vysoké plodnosti a odchovu jehňat i zlepšení jejich jatečné kvality jehňat z důvodu jejich lepší realizovatelnosti na současném trhu.

Charakteristika plemen a přehled dosahované užitkovosti:

Olkuská ovce (O)

Polské dlouhovlnné plodné plemeno chované v okolí Krakova v Olkuské oblasti. Bylo vyšlechtěno z místní populace za použití plemene východofríská a romney. Plemeno je středního až většího tělesného rámce, živá hmotnost bahnic je 65–70 kg, beranů 85–95 kg. Vlna je bílá, sortiment C-CD (29–39 µm). Vyniká mléčností a dobrými mateřskými vlastnostmi a vzhledem k vysoké plodnosti je vhodné do malochovu.

Výsledky KU plemene olkuská ovce za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm.100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	1	20	100,0%	300,0%	300,0%	210,0%	20,1	179
2011	100	1	26	100,0%	261,5%	261,5%	230,8%	25,4	226
2012	100	1	45	88,9%	217,5%	193,3%	164,4%	24,0	212

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
300	270	27	24	7-8	8-10	45	40

Romanovská ovce (R)

Plemeno bylo vyšlechtěno v 17. století v Jaroslavské oblasti Ruska cílevědomým výběrem bez použití genetického podílu jiných plemen. Patří do skupiny kožichových krátkoocasých plemen ovcí. Zvířata jsou menšího až středního tělesného rámce, jemné kostry. Hlava je černá, s charakteristickou bílou lysinou, u beranů mírně klabonosá, u obou pohlaví bezrohá. Bílé odznaky, pokud se vyskytují na končetinách a spodní části ocasu, nejsou na závadu. Jehňata se rodí černá. Hříva u beranů je dominantním znakem pohlaví a vyskytuje se na spodní části krku, v oblasti kohoutku se vytváří tmavší skvrna – sedlo, u bahnic je hříva nežádoucí. Vlna sortimentu C - DE (29–55 μm), smíšená, polohrubovlnná, tvoří na celém povrchu těla prstenčité závitky. Rouno tvoří 5–6 cm dlouhá podsada s jemností 18–24 μm zbarvená ocelově šedě až šedomodře a černé, 2–4 cm dlouhé pesíky s jemností 60–90 μm . Poměr pesíků k podsadě je 1 : 4 až 1 : 10, což má rozhodující vliv na bezkonkurenční kvalitu kožešiny – je lehká, hřejivá, pevná a vyčíněná je ve srovnání s jinými plemeny ovcí více než o polovinu lehčí, 1 m² kůže váží 1,1–1,4 kg. Kůže z pětiměsíčních jehňat má plochu 0,45 m². Dospělé ovce se zpravidla stříhají dvakrát ročně. K biologickým přednostem, kromě výborných mateřských vlastností, patří ranost, vysoká plodnost, pevná konstituce, mléčnost 150 l za 100 dnů laktace, asezónnost říje, což umožňuje s ohledem na kratší období březosti (140–150 dnů) dvojí bahnění za rok. Jehničky i beránci brzy pohlavně dospívají. Živá hmotnost bahnic v dospělosti je 40–50 kg, beranů 60–80 kg.

Výsledky KU plemene romanovská ovce za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm. 100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	28	724	91,3%	243,1%	220,0%	183,6%	22,3	199
2011	100	29	734	92,6%	257,6%	238,7%	199,0%	22,2	198
2012	100	30	948	86,7%	264,1%	229,0%	188,4%	22,4	199

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
300	270	27	22	7-8	7-8	45	40

Specializovaná dojná plemena

Plemena a syntetické linie: lacaune (LA), východofráská ovce (VF), dojná syntetická linie (DSL)

Plemena určená do intenzivnějších výrobních systémů zaměřených na produkci ovčího mléka či na využití vysoké mléčnosti matek pro intenzivní výkrm a odchov potomstva.

Selekce je prováděná zejména s ohledem na zlepšování ukazatelů mléčné užitkovosti.

V chovech se strojním dojením bude větší pozornost věnována morfoloogickým a funkčním vlastnostem vemen.

Charakteristika plemen a přehled dosahované užitkovosti:

Lacaune (LA)

Polojemnovlnné mléčné bezrohé plemeno. Plemeno vzniklo křížením místních pyrenejských ovcí, corbières a lauraguais, dále pak ruthenois a ségala. Na vzniku plemene se podílela i merinová plemena a southdown. Název je odvozen od místa vzniku. Od roku 1870 se prováděla selekce na mléčnou užitkovost. Standard plemene byl schválen v roce 1902, v roce 1928 byla založena PK a od roku 1945 se provádí KU mléčné užitkovosti. Je středního až většího tělesného rámce, harmonické tělesné stavby, s korektním postojem končetin. Hlava je jemná, mírně klabonosá, porostlá je pouze krycí srstí. Uši jsou relativně dlouhé a polosvislé. Vlna je bílá, sortiment A/B – B/C (24 – 27 μm). Spodní část končetin a břicho jsou porostlé

jen krycí srstí. Živá hmotnost bahnic je minimálně 60 kg, beranů 80 kg. Plemeno se vyznačuje dlouhým plodným obdobím, což umožňuje 3 bahnění za 2 roky.

Výsledky KU plemene lacaune za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Mléko *) kg	Hm.100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	2	68	92,6%	184,1%	170,6%	144,1%	429,0	26,3	232
2011	100	3	95	93,7%	186,5%	174,7%	153,7%	384,0	26,4	234
2012	100	3	177	98,9%	172,6%	170,6%	152,0%	295,0	29,9	270

*) za normovanou laktaci 240 dnů

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmot. jehňat ve 100 dnech kg		Produkce mléka za dojnou periodu*) kg	Bílkoviny %	Věk v měs. pro zař.do plemen.		Živá hmot. v kg pro zař. do plem.	
		beránci	jehničky			berani	jehnice	berani	jehnice
185	175	35	30	300	6,2	6-7	7-8	60	50

*) za dojnou periodu 150 dnů

Východofríská ovce (VF)

Polojemnovlnné plemeno s vysokou plodností a vynikající mléčnou užitkovostí. Bylo vyšlechtěno v Německu ve Fríské oblasti z původních severských maršových ovcí. Svaz chovatelů byl založen v roce 1892, od roku 1926 se provádí kontrola mléčné užitkovosti. Podílelo se na vzniku řady dalších plemen. Má velký tělesný rámec, lehkou kostru, delší nohy a dlouhý, poměrně úzký hrudník. Hlava je u beranů mírně klabonosá, obě pohlaví jsou zásadně bezrohá. Uši jsou velké, široké a polosvislé. Hlava, spodní část končetin a tenký dlouhý ocas jsou obrostlé pouze krycí srstí. Na spodní části krku se často vyskytují přívěsky. Vlna je smíšená, polosplývavého charakteru, lesklá a pravidelně obloučkovaná, sortiment vlny BC - CD (27–35 μm). Patří mezi nejužitevnější plemena na světě. Živá hmotnost bahnic je 65–75 kg, beranů 85–110 kg. Plemeno je ve světě značně rozšířeno, v Izraeli se podílelo na vzniku plemene assaf. V 50. a 60. letech 20. století bylo použito při zušlechťování valašek a šumavek. Přípustný je i tmavý barevný ráz plemene.

Výsledky KU plemene východofríská ovce za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Mléko *) kg	Hm.100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	26	686	94,9%	176,7%	167,6%	145,9%	355,0	26,4	233
2011	100	29	767	97,1%	177,2%	172,1%	147,7%	367,0	28,5	253
2012	100	28	924	96,2%	183,4%	176,4%	159,7%	427,0	29,5	265

*) za normovanou laktaci 240 dnů

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmot. jehňat ve 100 dnech kg		Produkce mléka za dojnou periodu*) kg	Bílkoviny %	Věk v měs. pro zař.do plemen.		Živá hmot. v kg pro zař. do plem.	
		beránci	jehničky			berani	jehnice	berani	jehnice
200	180	35	30	500	5,3	6-7	7 -10	60	50

*) za dojnou periodu 150 dnů

Dojná syntetická linie (DSL)

Syntetická linie ovcí dojného typu vhodná k chovu v polointenzivních výrobních systémech zejména v horských a podhorských oblastech ČR, vyznačující se dobrým zužitkováním objemné píče, mateřskými vlastnostmi, chodivostí, stádovým pudem, přizpůsobivostí vůči strojnmu dojení, odolností vůči nepříznivému počasí, hnilobě paznehtů, mastitidám a vnitřním i vnějším parazitům. Při tvorbě DSL se počítá především s využitím

specializovaných dojných plemen LA a VF v kombinaci s místními horskými a podhorskými kombinovanými plemeny S, ZV, V, C, BG. Minimální podíl plemen LA a VF je 25%. Podmínkou je zachování podílu kombinovaných plemen. Tělesný rámec střední až větší, výrazně respirativní konstituční typ s jemnou kostrou, avšak se schopností vytvářet dostatečné tělesné energetické zásoby, hmotnost bahnic 60-70 kg, beranů 80-90 kg. Hlava suchá, v obličejové části úzká s výrazným živým okem. Zád' středně dlouhá, mírně sražená, široká, poskytující dobrou základnu pro upnutí vemene, končetiny středně dlouhé, suché s menšími pevnými paznehty. Sortiment vlny BC a hrubší, žádoucí spíše vlna smíšená splývavá poskytující dobrou ochranu před atmosférickými vlivy. Obrůst hlavy, končetin, vnitřní strany stehien a vemene není žádoucí, dobrý obrůst je požadován na krku, hřbetu a bocích, obrůst břicha může být slabší. Vlna bílé nebo černé barvy, přípustné jsou černé resp. bílé oznaky na hlavě a končetinách, nežádoucí je strakatost ve vlně.

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmot. jehňat ve 100 dnech kg		Produkce mléka za dojnou periodu *) kg	Bílkoviny %	Věk v měs. pro zař.do plemen.		Živá hmot. v kg pro zař. do plem.	
		beránci	jehničky			berani	jehnice	berani	jehnice
180	160	35	30	250	5,3	6-7	7-8	60	50

*) za dojnou periodu 150 dnů

Zájmová a ostatní plemena

Plemena zájmová a málopočetná plemena: ouessantská ovce (OU), shetlandská ovce (SH), skudde (SD) a walliserská černonosá (WA)

Ouessantská ovce (OU)

Zakrslé polohrubovlnné krátkoocasé „mini“ plemeno (ž.h. 12-20 kg) s preferencí jedináčků. Tvrdé, odolné nenáročné plemeno pojmenované podle stejnojmenného francouzského ostrova blízko Bretaně. Tělesná stavba harmonická, anestrus výrazný, mateřské vlastnosti dobré. Bahnění a odchov jehňat je bezproblémový. Vlna jednotné barvy, nejčastěji černá (70 %), dále bílá či hnědá, po celém těle stejného odstínu. Klaponosá hlava je porostlá vlnou po spojnicí očí, uši malé. Berani mají velké spirálovité rohy rostoucí do stran, někdy mívají na krku hřívu. Berani ve 3 letech mají přípustnou kohoutkovou výšku max. 49 cm a ž.h. cca 20 kg. U bahnic obdobně 46 cm a cca 15 kg.

Výsledky KU plemene ouessantská ovce za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Hm.100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	1	8	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	10,4	86
2011	100	3	31	90,3%	100,0%	90,3%	87,1%	9,7	81
2012	100	6	37	70,3%	100,0%	70,3%	67,6%	9,7	80

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
100	100	11	9	12-24	6-12	16	11

Shetlandská ovce (SH)

Jemnovlnné, krátkoocasé, severské plemeno s kombinovanou užitkovostí. Vyznačuje se menším tělesným rámcem, s jemnou až polojemnou vlnou nejednotně zbarvenou. Ovce vynikají dobrou mléčností, odolností, nenáročností na chovatelské podmínky, dlouhověkostí, snadnými porody a dobrými mateřskými vlastnostmi. Jsou přizpůsobeny topografickým a

klimatickým podmínkám Shetlandských ostrovů po více než 1 000 let. Berani mohou být s rohy i bez rohů. Ovce jsou většinou bez rohů, ale přípustné jsou i krátké rohy otočené dozadu.

Hlavním užitkovým zaměřením tohoto plemene je produkce vlny, která je velmi jemná a má velmi širokou paletu barev. Je popsáno 11 hlavních barev a 30 uznávaných vzorů zbarvení (kreseb). Vlna má tendenci na jaře línat. V tomto období může být vlna někdy vytrhávána rukou. Stříž vlny se pohybuje okolo 0,9 – 1,4 kg.

Výsledky KU plemene shetlandská ovce za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Vlna kg	Hm.100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	1	10	100,0%	130,0%	130,0%	130,0%	1,2	17,0	142
2011	100	2	17	82,4%	150,0%	123,5%	123,5%	1,2	17,8	153
2012	100	2	19	84,2%	156,3%	131,6%	131,6%	1,2	15,0	125

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
160	150	14	12	12-24	16-24	22	18

Skudde (SD)

Pobaltské plemeno malého tělesného rámce (kohoutková výška u beranů 61 cm, u bahnic 56 cm), ze skupiny severské krátkoocasé, stejně jako plemeno romanovská a vřesová. Vyznačuje se dlouhým plodným obdobím umožňující trojí bahnění za 2 roky. Je typické svou otužilostí a konstituční pevností, což umožňuje celoroční pastvu. Rovněž je typická délka ocasu – u beranů max. 21 cm a je ze 2/3 porostlý vlnou. Vlna hrubá, smíšená, dlouhá, lesklá, splývavá a nezkařeňená, barevně nejednotná (bílá, šedá, hnědá nebo i černá), sortimentu D - E. Jehňata mívají přechodně vlnu barvy kávové, která vyběluje ve věku cca 6 měs. U plemene je typicky dobrý obrůst těla, včetně břicha. Hlava lehká, klínovitá s mírným klabonosem. Uši malé, rostoucí do stran. Obličejová část a dolní část končetin jsou porostlé jen krycí srstí. Berani mají relativně velké, šnekovitě utvářené rohy a na spodní části krku mívají hřívu. Bahnice jsou většinou bezrohé.

Výsledky KU plemene skutde za roky 2010 – 2012 v ČR

Rok	Podíl krve %	Stád	Bahnic	Oplodnění	Plodnost	Intenzita	Odchov	Vlna kg	Hm.100 dnů kg	Přírůstek g
2010	100	1	44	90,9%	125,0%	113,6%	113,6%	-	15,0	138
2011	100	1	63	88,9%	123,2%	109,5%	109,5%	0,9	13,9	130
2012	100	2	81	91,4%	125,7%	114,8%	113,6%	0,9	11,4	91

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	berani	jehnice	berani	jehnice
120	110	15	12	10-12	10-12	30	25

Walliserská černoš (WA)

Bílé primitivní hrubovlnné plemeno velkého tělesného rámce, pozdě dospívající, s kombinovanou užitkovostí vyšlechtěné ve Švýcarsku ve stejnojmenném kantonu. K plemeným znakům patří výrazný klabonos. Vlna je hrubá, sortimentu D – D/E. Obličejová část hlavy a uši jsou sytě černé. Obě pohlaví jsou rohatá, spirálovité rohy směřují špičkami od hlavy, oči mají tzv. „brýle“, na čele je velká čupřina, končetiny jsou porostlé vlnou a po

spěnkový kloub jsou černé. Dlouhý ocas je porostlý vlnou. Živá hmotnost bahnic je 70 – 80 kg, beranů 80 – 100 kg. Chová se především v horských a podhorských oblastech. Hlavním produktem je maso.

Chovný cíl

Plodnost na obahněnou %	Odchov do 14 dnů %	Živá hmotnost v kg jehňat ve 100 dnech		Věk v měsících pro zařazení do plemen.		Živá hmot. v kg pro zařazení do plemen.	
		beránci	jehničky	Berani	jehnice	berani	jehnice
160	150	35	30	10-12	10-12	60	50

3. Označování zvířat

Zvířata v kontrole užítkovosti budou prvotně označena nejpozději do 3 dnů po narození. Zvířata budou označena ušními značkami s evidenčními čísly přidělenými pověřenou osobou a evidovány v databázi ústřední evidence, ve smyslu plemenářského zákona nejpozději po skončení hlavního období bahnění.

4. Kontrola užítkovosti

4.1. Reprodukční vlastnosti:

- číslo plemence a její datum narození
- číslo a číslo ústředního registru berana – plemeníka
- datum porodu
- zmetání (ANO/NE)
- jalovost (ANO/NE)
- počty živě a mrtvě narozených jehňat podle pohlaví
- identifikační čísla jehňat
- snadnost porodu: bez pomoci (1), s minimální pomocí chovatele bez repozice plodu (2), porod s nutnou pomocí chovatele nebo vet. lékaře (3) – nepovinný ukazatel
- úhyny jehňat podle pohlaví, včetně data úhynu
- počet odchovaných jehňat na vrh ve 30 dnech
- datum vyřazení plemence

Údaje a.-j. zjišťuje a eviduje oprávněná osoba na základě chovatelské evidence ve stádě a předává je do centra PK do 10 dnů:

- začátek období bahnění – chovatel oznámí oprávněné osobě do 10 dnů po začátku bahnění (a.-b.)*
- ukončení hlavního období bahnění - chovatel oznámí oprávněné osobě do 10 dnů po skončení bahnění stáda, případně podle skupin (c.-h.)*
- po ukončení odchovu (ch.-i.)*
- po nahlášení data vyřazení chovatelem (j.)*

Nedodržování těchto termínů bude sledovat VR PKO, upozorňovat oprávněné osoby a chovatele, v krajním případě podá podnět ČPI.

4.2. Růst a vývin jehňat

- živá hmotnost jehňat při odstavu u dojných plemen
- živá hmotnost ve 100±30 dnech mimo dojná plemena
- živá hmotnost beranů při hodnocení

Hmotnost všech kategorií zvířat se stanoví s přesností na desetinu kg a eviduje se včetně informace o termínu vážení.

Údaje a, b, c zjišťuje oprávněná osoba, zajistí jejich evidenci a předá je do centra do 10 dní po termínu vážení.

4.3. Jatečná hodnota

- Polní test – slouží pro porovnání výkrmnosti a jatečné hodnoty skupin jehňat po vybraných otcích (kontrola dědičnosti) či vybraných kombinací křížení (testace

hybridů). Provádí se podle metodiky schválené Radou PK ovcí. Skupiny potomstva jsou sestavovány s ohledem na četnost vrhu. Rozsah testace určí Svaz chovatelů ovcí a koz. Výkrmnost se hodnotí na základě přírůstků skupiny minimálně 10 jehňat obou pohlaví po jednom plemeníkovi či jedné hybridní kombinaci. Jatečná hodnota se stanoví na skupině 6 beránků, přičemž jsou sledovány: jatečná výtěžnost v %, subjektivní hodnocení zmasilosti a protučnělosti jatečně upravených těl (JUT) podle systému SEUROP, podíl kýty v JUT v %, podíl masa v kýtě v %, podíl ledvinového loje z hmotnosti JUT v % a plocha nejdelšího hrudního a bederního svalu za posledním žebrem v cm².

- b. Ultrazvuková měření – měří se hloubka hřbetních svalů a tloušťka vrstvy podkožního tuku a kůže v milimetrech. Měření se provádí dle **metodiky schválené radou plemenných knih ovcí** u jehňat ve věku 70-130 dní zároveň se zjišťováním živé hmotnosti.
- c. Subjektivní hodnocení zmasilosti jehňat – kýty, hřbetu a plece – hodnotí se pomocí 5-ti bodové stupnice ve věku 70-130 dní. Při posuzování se přihlíží ke „stupnici kondice“, t.j. BCS (BODY CONDITION SCORING). Hodnocení se provádí tlakem plnou dlaní a přihlíží se ke hmatnosti trnových výběžků. Při hodnocení zmasilosti jehňat se posuzuje i osvalení vnější a vnitřní kýty.

Tabulka 1. Bodové hodnocení zmasilosti jehňat (BSC)

1	2	3	4	5
nežádoucí	podprůměrné	průměrné	nadprůměrné	vynikající
mělké osvalení, bez tukové vrstvy	osvalení plné, bez tukové vrstvy	osvalení plné, tenká tuková vrstva	osvalení plné, plná tuková vrstva	osvalení výrazně zaoblené, velmi silná vrstva tuku
- trnové výběžky ostré a vystupující, - jednotlivé příčné výběžky ostré a hmatné	- trnové výběžky ostré a vystupující, - příčné výběžky lehce zaoblené a znatelné při větším tlaku	- trnové výběžky zaoblené a hmatné jen při silném tlaku, - příčné výběžky zcela skryté a hmatné jen při silném tlaku	- trnové výběžky hmatné jen při velmi silném tlaku, - příčné výběžky nehmatné	- výběžky obratlu nehmatné

Rozsah testace určí Svaz chovatelů ovcí a koz.

Činnosti uvedené v bodech a.-c. zajišťuje a příslušné údaje eviduje oprávněná osoba a předává je do centra do 10 dnů po jejich zjištění.

4.4. Vlnářská užítkovost

a. Množství vlny v kg a datum stříže (nepovinný údaj).

b. Sortiment vlny – **subjektivně**

Údaj a. zjišťuje, eviduje a předává ke zpracování u všech plemen oprávněná osoba na základě údajů od chovatele. Oprávněná osoba je předá do centra PK do 10 dnů po obdržení od chovatele.

Hodnocení b. provádí v případě jehnic zařazovaných do chovu oprávněná osoba, v případě plemenných beránků pověřený hodnotitel na nákupním trhu.

4.5. Mléčná užítkovost

4.5. Mléčná užítkovost – jsou používány postupy podle metodiky ICAR

a. produkce mléka v litrech nebo kilogramech (přepočtový koeficient 1l = 1,036 kg) s přesností na 0,1 kg nebo 0,1 l. Sleduje se minimálně po dobu tří laktací bahnice.

V kontrolovaných stádech se měří všechny bahnice dojené v rámci kontrolního dne,

s výjimkou zvířat se zánětem vemene nebo dojících pouze na jeden struk.

b. obsah mléčných složek (tuk, bílkoviny, laktóza) v %.

Údaje a., b., jsou zjišťovány na základě kontrolních dojení metodou AT podle metodik ICAR v aktuálním znění.

AT - kontrolní měření se provádí po odstavu jehňat jedenkrát denně střídavě ráno a večer. Kontrolní měření a odesílání vzorků mléka na rozbor do akreditované laboratoře provádí oprávněná osoba. Naměřené údaje předá oprávněná osoba do centra PK do 10 dnů po obdržení výsledků laboratorních rozborů.

První kontrolní dojení se provede nejpozději do 95 ti dnů po obahnění, u metody AT však nejdříve za 4 dny a nejpozději do 52 dní (podle metodiky ICAR) po odstavu jehňat.

Následující kontroly jsou prováděny v průměrných intervalech 30 dní (rozpětí 28-34 dní) do zaprahnutí nebo do dosažení více jak 150 dnů dojně perrody. Bahnice je považována za zaprahlou, pokud v jednom kontrolním měření nadojí méně jak 0,1 kg mléka.

4.6. Sledování genetických a vývojových vad, odolnosti na scrapie

PK eviduje výskyt genetických a vývojových vad (podkus, předkus, deformace očních víček) a zvířata s nedostatečným vývinem pohlavních orgánů, které zaznamenává hodnotitel nebo oprávněná osoba při hodnocení plemenných zvířat podle číselníku vad uvedených v části 6.2.

Pro zvyšování odolnosti ovcí proti onemocnění scrapie jsou v chovech s kontrolou užítkovosti ovcí prováděny zdravotní zkoušky dle platné Metodiky povinné kontroly zdraví zvířat a nařízené specifické profylaxe nálezů, včetně provedení testu genotypování na scrapie. Výsledky genotypizace jsou evidovány v PK.

4.7. Sledování příbuznosti

Pro účely odhadu PH se u zvířat v kontrole užítkovosti zaznamenává číslo otce, číslo matky, plemeno a datum narození.

4.8. Příbuzenská plemenitba

Příbuzenská plemenitba vzhledem k rizikům, která může její využití přinést, není doporučena.

4.9. Evidence skupin vrstevníků

U naměřených údajů o užítkovosti jednotlivých zvířat je vždy evidováno stádo či skupina zvířat, ve které je dané zvíře chováno.

Tabulka 2: Provádění kontroly užítkovosti u plemen různého užítkového zaměření

Vysvětlivky: P – vždy povinný údaj, N – nepovinný údaj (jednotlivé kluby mohou rozhodnout o případné povinnosti stanovovat tento údaj)

ch – údaj stanovený oprávněnou osobou na základě evidence chovatele

š – údaj stanovený přímo oprávněnou osobou

Plemena	kombinovaná	masná	Plodná	dojčná	zájmová
četnost vrhu	P/ch	P/ch	P/ch	P/ch	P/ch
snadnost porodu	N/ch	N/ch	N/ch	N/ch	N/ch
hmotnost při narození	N/ch	N/ch	N/ch	N/ch	N/ch
úhyny jehňat	P/ch	P/ch	P/ch	P/ch	P/ch

hmotnost při odstavu				P/š	
hmotnost ve 100±30 dnech	P/š	P/š	P/š		P/š
hloubka m.l.l.t. ultrazvukem	N/š	N/š*	N/š		
tloušťka tuku ultrazvukem	N/š	N/š*	N/š		
zmasilost subjektivně	N/š	N/š	N/š		
množství nadojeného mléka				P/š	
obsahy mléčných složek				P/š	
stříž vlny	N/ch	N/ch	N/ch	N/ch	N/ch

Poznámka:

* Ultrazvuková měření jsou prováděna povinně u plemen SF, T, CH, OD a NC ve stádech s produkcí plemenných beranů.

4.10. Předávání záznamů pověřené osobě do centra PK

Termín uzávěrky pro odhady CPH pro podzimní nákupní trhy je stanoven do 15.8.

Roční uzávěrka KU je do 15. 1. následujícího roku.

Počítačový program pro evidenci údajů zjištěných v rámci kontroly užitkovosti má 2 úrovně: oprávněná osoba
pověřená osoba – centrum PK.

5. Výpočty, přepočty a odhady plemenných hodnot

5.1. Výpočty

a. Ukazatelé reprodukce bahnic

index plodnosti - jako podíl živé i mrtvě narozených jehňat k reprodukčnímu věku plemence v létech.

index odchovu – jako podíl počtu jehňat odchovaných do věku 30 dní a 100 dnů k reprodukčnímu věku plemence v létech.

Reprodukční věk plemence je její věk -1.

b. Ukazatelé reprodukce stáda:

oplodnění – podíl plemenic obahněných nebo zmetaných z počtu plemenic zařazených do reprodukce v %

plodnost – poměr počtu všech narozených jehňat k počtu obahněných plemenic v %

intenzita – poměr počtu všech narozených jehňat k počtu plemenic zařazených do reprodukce v %

odchov – podíl počtu jehňat odchovaných do 30 dne věku k počtu plemenic zařazených do reprodukce v %

odchov ve 100 dnech - podíl počtu jehňat zvážených ve 100 ± 30 dnech věku k počtu plemenic zařazených do reprodukce v %.

c. Ukazatelé mléčné užitkovosti za normovanou dojnou periodu.

standardní délka dojné periody – 150 dní - pro výpočet produkce za normovanou dojnou periodu musí kontrolní období zahrnovat minimálně 112 dní (od prvního do posledního kontrolního měření) a minimálně 4 kontrolní měření prováděné metodou AT. Produkce

mléka v kg, produkce mléčného tuku v kg a produkce mléčných bílkovin v kg se vypočte jako suma produkce za jednotlivá kontrolní období.

5.2. Přepočty

a. Hmotnost jehňat – provádí se přepočet na 100 dní věku

$$H100=(hm-hnar)/věk*100+hnar$$

Kde hm – hmotnost naměřená

$hnar$ - hmotnost při narození (dosazená)

$věk$ – věk jehněte v době vážení

b. Ultrazvuková měření – provádí se přepočet na 100 dní věku

$$U100=Unam+ b1*(100-věk)+b2*přír(100-věk)+b3*věk^2-b3*10000$$

Kde: $Unam$ – naměřený údaj

$věk$ – věk jehněte v době ultrazvukového měření

$b1, b2, b3$ - regresní koeficienty závislosti ultrazvukových měření na věku v době vážení pro dané plemeno

$$přír=(hm-hnar)/věk$$

5.3. Odhady plemenných hodnot pro jednotlivé užitkové vlastnosti

Plemenné hodnoty jsou odhadovány metodou BLUP Animal Model pro následující znaky: Hmotnost jehňat ve 100 dnech v kg (přímý genetický efekt i maternální genetický efekt), plodnost na obahněnou v %, hloubku hřbetních svalů v mm, tloušťku vrstvy podkožního tuku v mm, produkci mléka v kg, mléčného tuku v kg a mléčných bílkovin v kg za normovanou 150 denní dojnou periodu.

Systematické prostředkové efekty zohledněné v modelových rovnicích pro odhady plemenných hodnot pro jednotlivé užitkové vlastnosti jsou uvedeny v Tabulce 1:

Tabulka 3: Zohlednění jednotlivých systematických vlivů při odhadech plemenných hodnot pro jednotlivé užitkové vlastnosti ovcí v ČR

Znaky Efekty	Plodnost na obahněnou	Živá hmotnost ve 100 dnech věku	Ultrazvuková měření	Ukazatelé mléčné užitkovosti
Stádo*rok*období	X	X	X	
Den kontroly v rámci stáda				X
Pohlaví		X	X	
Zvážených ve vrhu		X	X	
Věk	X	X	X	X
Věk matky		X	X	
Délka mezidobí	X*			
Živá hmotnost			X	
Den laktace				X
Trvalé prostředí jedince	X			X
Trvalé prostředí matky		X		

Poznámky: * u plemen romanovská ovce a merinolandschaf

Stádo*rok*období – sdružený efekt stáda, roku, případně období narození či obahnění jedince – specifikuje skupinu společně chovaných zvířat, u kterých předpokládáme podobný vliv podmínek prostředí na sledovanou užitkovou vlastnost – zohlednění podmínek chovu.

Den kontroly – zohlednění momentálních podmínek v chovu v době jednotlivých kontrolních dojení.

Pohlaví – zohlednění mezipohlavních rozdílů v projevu užitkové vlastnosti.

Počet zvážených jehňat ve vrhu – zohlednění efektu počtu jehňat zvážených v rámci vrhu

Věk – zohlednění věku zvířete v době kontrolního vážení, měření či obahnění -v případě plodnosti na obahněnou u a ukazatelů mléčné produkce se jedná o třídivý faktor, u živé hmotnosti jehňat a ultrazvukových měřeních je korekce tohoto vlivu prováděná pomocí regrese.

Věk matky – zohlednění změn ve schopnosti bahnice odchovávat jehňata v závislosti na jejím věku.

Délka mezidobí – u plemen merinolandschaf a romanovská ovce – zohlednění častějšího bahnění.

Živá hmotnost – u ultrazvukových měření je provedena korekce na živou hmotnost v době měření pomocí regrese.

Den laktace – u ukazatelů mléčné užitkovosti je zohledněn vliv stádia laktace pomocí nelineární regrese (laktační křivka).

Trvalé prostředí jedince – zohlednění negeneticky podmíněných celoživotních předpokladů jedince poskytovat užitkovost, které jsou dány zejména kvalitou odchovu tohoto jedince.

Trvalé prostředí matky – zohlednění negeneticky podmíněné celoživotní schopnosti matky zabezpečit růst potomstva, která je dána především kvalitou odchovu této matky.

5.4 CPH - celková plemenná hodnota – selekční index

Plemenné hodnoty pro jednotlivé vlastnosti jsou kombinovány prostřednictvím selekčního indexu do jednoho ukazatele odrážejícího šlechtitelský cíl plemene.

Tabulka 4: Váhové koeficienty pro jednotlivé užitkové vlastnosti v indexech CPH pro různá plemena a skupiny plemen

	Dílčí plemenné hodnoty pro:					
	Vlastní růst	Mateřské schopnosti	Plodnost	Hloubka svalu	Výška tuku	Produkce mléč. tuku a bílkovin za dojnou periodu
	kg	kg	%	mm	mm	kg
suffolk	30	15	2	40	-70	
texel	30	15	2,5	40	-42	
ostatní masná plemena	25	15	2,5	22	-42	
merinolandschaf	20	18	2,5			
ostatní komb. a plodná plemena	18	18	2,5			
dojná plemena			2,5			37

Selekční indexy budou průběžně upravovány dle požadavků chovatelských klubů po schválení RPKO.

5.5. Stanovení koeficientů spolehlivosti dílčích PH

Pro jednotlivé dílčí plemenné hodnoty budou vypočteny a zveřejňovány koeficienty spolehlivosti.

5.6. Zveřejňování plemenných hodnot zvířat

Plemenné hodnoty zvířat pro dílčí užitkové vlastnosti a hodnoty indexu CPH jsou zveřejňovány v katalozích pro nákupní trhy plemenných beranů a na webových stránkách Svazu chovatelů ovcí a koz v ČR - www.schok.cz. Databázi plemenných hodnot mají k dispozici rovněž jednotlivé oprávněné osoby, takže je mohou použít pro výběr zvířat do plemenitby či sestavování přípařovacích plánů.

Termíny předávání plemenných hodnot oprávněným osobám budou každoročně vyhlašovány RPKO (28. 2. – platné pro jarní NT, 15.4. plemeno S, 31. 5., 30. 6., 31. 7., 31. 8 – platné pro podzimní NT; pro mléčná plemena 31. 5., 31. 7. a 31. 10.) Oprávněné osoby předají data do centra PK nejpozději 15 dnů před uvedenými termíny.

6. Hodnocení plemenných zvířat

6.1. Třída za CPH

- U mladých plemenných zvířat se třída za CPH stanovuje v rámci ročníku narození (datum narození od 1. 10. do 30. 9. následujícího roku) a ročníku předcházejícího roku narození hodnocených zvířat daného plemene.
- U starších plemenných zvířat se třída za CPH stanoví v rámci žijících zvířat daného plemene zařazených v KU.
- Třídy za CPH se přidělují následovně:
 - ER 1-15% zvířat s nejvyšší CPH
 - E zvířata v rozmezí 16-50% pořadí hodnot CPH
 - I zvířata v rozmezí 51-85% pořadí hodnot CPH
 - II zvířata s 86% pořadí a více hodnot CPH

6.2. Třída za zevnějšek

Třída za zevnějšek je plemenným beránkům přidělována během klasifikace na přehlídkách (nákupních trzích), jehničkám během bonitace před zařazením do plemenitby.

Hodnocení zevnějšku	Třída
Vynikající	ER
Nadprůměrný	E
Průměrný	I
Podprůměrný	II
Nežádoucí	vyřazen

Hodnocení beranů pro zařazení do plemenitby provádí pověřený hodnotitel. Hodnocení beranů lze provádět minimálně v 6 měsících věku. Hodnotitel posoudí vývin, exteriér včetně defektů a zdravotní stav. Na základě třídy za CPH a třídy za zevnějšek stanoví výslednou třídu.

Posuzované zvíře se srovnává s vytýčeným chovným cílem a standardem daného plemene. Posouzení se musí provádět na rovném, pevném podkladě z dostatečné vzdálenosti (okolo 3 m) a to jak v klidu, tak i v pohybu.

Při hodnocení se přihlíží k: celkovému vývinu, užitkovému typu, pohlavnímu výrazu, konstituci, kvalitě a množství vlny, případně kožichovým vlastnostem nebo srsti.

Plemenný typ – hodnocený jedinec musí být posouzen ve vztahu se standardem a vytýčeným chovným cílem pro dané plemeno. Hodnocení je součástí celkové známky za zevnějšek, neodpovídající typ je označen v rámci číselníku vad číslem 23.

Pohlavní výraz – požaduje se typický samčí pohlavní výraz a odpovídající vývin vnějších pohlavních orgánů. Hodnocený beran musí mít pevnou konstituci. Netytický výraz a vady pohlavních orgánů jsou označeny v rámci číselníku vad čísla 19–22 a 24.

Součástí hodnocení zevnějšku je lineární popis plemenných beranů, schválený Radou plemenné knihy ovcí v aktuálním znění.

Hodnocení zevnějšku bude zapsáno lineárním popisem a uloženo na doklad o výsledku výběru plemníka, všechny posuzované znaky se popisují pětibodovou stupnicí. Obecně hodnocení 3 body odpovídá požadavkům chovného cíle u daného plemene.

LINEÁRNÍ POPIS ZEVNĚJŠKU BERANŮ (provádí se u plemenných beranů na nákupních trzích)

Hodnocení	1	2	3	4	5
Tělesný rámec	velmi malý	malý	Odpovídající	velký	velmi velký
Osvalení	velmi slabé	slabší	Odpovídající	nadprůměrné	vysoce nadprůměrné
Rohatost	bezrohý	odrohovaný	Rohovité výrůstky	malé rohy	velké rohy
Hřbet	velmi měkký	měkký	Rovný	kapří	výrazně kapří
Hrudník	velmi úzký	úzký	Odpovídající	široký	velmi široký
Zád'	velmi úzká	úzká	Odpovídající	široká	velmi široká
Sklon zádi	výrazně sražená	sražená	mírně skloněná	téměř rovná	rovná
Hrudní končetiny postoj	výrazně do X	do X	Rovné	sudovitý	výrazně sudovitý
Hrudní končetiny spěnky	velmi měkké	měkké	Korektní	strmé	velmi strmé
Pánevní končetiny postoj	výrazně do X	do X	Rovné	sudovitý	výrazně sudovitý
Úhel hlezenního kloubu	velmi šavlovitý	šavlovitý	Pravidelný	strmý	velmi strmý
Pánevní končetiny spěnky	velmi měkké	měkké	Korektní	strmé	velmi strmé
Hodnocení vlny	atypická	podprůměrná	Odpovídající	nadprůměrná	vynikající

Všechny hodnocené vlastnosti se posuzují s přihlédnutím k věku a genotypu hodnoceného jedince.

Posuzované znaky:

1. Tělesný rámec – je podmíněn plemennou příslušností, raností, věkem, úrovní odchovu, zdravotním stavem a u mladších kategorií, případně též četností vrhu. Při posuzování je třeba přihlížet i k délce vlny.

2. Osvalení – kromě genetických faktorů je závislé zvláště na chovatelských podmínkách, odchovu a výživě. Při posuzování se přihlíží ke „stupnici kondice“, t.j. BCS (BODY CONDITION SCORING).

Hodnocení se provádí tlakem plnou dlaní a přihlíží se ke hmatnosti trnových výběžků. Při hodnocení osvalení se posuzuje i osvalení vnější a vnitřní kýty.

3. Rohatost – typický plemenný znak. Vývin rohů se posuzuje 5 ti bodovou stupnicí, popsanou v tabulce.

4. Hřbet – požaduje se hřbet pevný, rovný a přiměřeně široký

5. Hrudník – žádá se prostorný, hluboký hrudník

6. Zád' – zád' má být mírně skloněná a široká

7. Sklon zádi – nežádoucí je sražená a úzká zád'

8. Hrudní končetiny - postoj – korektní postoj

9. Hrudní končetiny - spěnky – pevné spěnky, přiměřeně dlouhé

10. Pánevní končetiny postoj – korektní postoj pánevních končetin

11. Úhel hlezenního kloubu – správný postoj

12. Pánevní končetiny – spěnky - spěnky pevné

13. Hodnocení vlny – posuzuje se sortiment a délka vlny každého hodnoceného jedince

Vynikající vlna, 5 bodů – má odpovídající sortiment, vynikající množství a délku, je bez defektů.

Nadprůměrná vlna, 4 body – má odpovídající sortiment, delší vlnu, nadprůměrné množství.

Odpovídající vlna, 3 body – má odchylku o jeden sortiment od plemenného standardu a průměrnou délkou a množstvím, odpovídající charakter, přípustná je vyrovnanost v rozsahu jednoho sortimentu.

Podprůměrná vlna, 2 body – má odchylku o dva sortimenty od plemenného standardu, podprůměrné množství a délku a výskyt dalších vad.

Atypická vlna, 1 bod – s nepřipustným výskytem vad, důvod k vyřazení z chovu.

Posuzované nežádoucí vlastnosti, případné defekty vlny jsou označeny v rámci číselníku vad čísly 10-18.

Při hodnocení zevnějšku je důležité posouzení utváření čelistí. Jednoznačně se požaduje pravidelný skus, dolní předkus – zcela nepřipustný, v rámci číselníku vad číslo 2, dolní podkus – zcela nepřipustný, v rámci číselníku vad číslo 1.

Na základě zodpovědného posouzení plemenného typu, pohlavního výrazu, exteriéru a vlny se zevnějšek vyjádří pouze číselně a sice bodově od 1 do 5 podle výše uvedené tabulky.

Chovatel, který nesouhlasí s hodnocením zvířete, může požádat hodnotitele o novou klasifikaci. Nedojde-li opakovaně ke shodě, má právo se do 14 dnů písemně odvolat k Radě plemenných knih ovcí.

Zvířata s výskytem genetických vad (podkus, předkus, deformace očních víček) a zvířata s nedostatečným vývinem pohlavních orgánů nejsou zařazována do chovu.

Číselník vad

Plemenný typ	23 - atypický		7 – volná bedra		15 - přílišný obrůst okolo očí vlnářská slepota
Pohlavní výraz	24 – samičí u berana	Končetiny	8 – uvolněné mezipaznehtní vazy		16 - výskyt mrtvých vlasů
Hlava	1 – podkus		9 – neošetřené paznehty		17 - černý vlas a pigment v rounu
	2 – předkus	Vlna	10 – atypická barva		18 - znečištěná vlna
	3 – vchlípené víčko		11 – nevyrovnaná vlna	Pohlavní orgány	19 - atrofie varlat
	4 – slepota		12 – přerůst		20 – kryptorchismus
Trup	5 – volná lopatka		13 – zkrut		21 – deformace varlat
	6 – zaškrcení za kohoutkem		14 – nedostatečný obrůst		22 – zánět předkožky

6.3. Výsledná třída

Výsledná třída plemenného zvířete je určena kombinací třídy za CPH a třídy za exteriér.

Třída za CPH	Třída za zevnějšek			
	ER	E	I	II
	Výsledná třída			
ER	ER	EA	EB	IA
E	EA	EB	IA	IB
I	EB	IA	IB	II
II	IA	IB	II	bez třídy

6.4. Odolnost proti scrapie

Podmínkou předvedení berana na nákupním trhu a jeho oklasifikování před zařazením do chovu nebo do přirozené plemenitby a zařazení bahnice jako potencionální matky plemenných beranů je provedení genotypizace na scrapie. Do chovu budou zařazováni berani skupin R1 a R2, případně R3, pokud jsou nositeli alely ARQ. Potencionální plemenní berani skupin R4 a R5 (nositelé alely VRQ nebudou do chovu zařazováni). Nově zařazované potencionální matky plemenných beranů nesmí být nositelkami alely VRQ).

6.5. Hodnocení málopočetných plemen

U málopočetných a nově dovezených plemen ovcí se hodnotí plemenná zvířata podle modifikované ČSN 46 6210.

Po nejméně dvou letech zapojení plemene do KU v rámci ČR a po dosažení počtu minimálně 50 bahnic v kontrole užítkovosti je možno na základě žádostí klubu chovatelů daného plemene přejít na hodnocení užítkovosti podle indexu málopočetných plemen (IMP), založeném na odchylkách užítkovosti jednotlivých zvířat od průměru populace za předchozí dva chovatelské roky.

$$I = b1 * ip + b2 * ohm$$

U masných plemen:

$$I = b1 * ip + b2 * ohm + b3 * zm$$

I= selekční index (např. index málopočetných plemen - IMP)

b1, b2, b3 – váhové koeficienty pro jednotlivé vlastnosti v indexu pro dané plemeno

ip- odchylka indexu plodnosti matky jedince od průměrného indexu plodnosti v populaci

ohm-odchylka živé hmotnosti jedince od průměru populace v rámci četnosti vrhu a pohlaví

zm – subjektivní hodnocení zmasilosti jehňat ve 100±20 dnech. Ročník jehňat bude na základě indexu rozdělen do tříd IMP stejně jako je tomu u tříd CPH (ER ≤15%, E≤50%, I≤85%, II>85%). Výsledná třída bude přidělena na základě kombinace třídy IMP a třídy za exteriér podle tabulky.

Výsledná třída plemenného zvířete je určena kombinací třídy za IMP a třídy za exteriér.

Třída za IMP	Třída za zevnějšek			
	ER	E	I	II
	Výsledná třída			
ER	ER	EA	EB	IA
E	EA	EB	IA	IB
I	EB	IA	IB	II
II	IA	IB	II	bez třídy

Pokud počet kontrolovaných bahnic daného plemene dosáhne dva po sobě jdoucí roky nejméně 200 ks (s podílem 75% a vyšším), bude u něj zaveden systém odhadu plemenných hodnot a přidělování tříd CPH).

6.6. Přidělování výsledných tříd dovezeným plemenným zvířatům

U nově dovezených plemenných ovcí se hodnotí plemenná zvířata podle modifikované ČSN 46 6210.

Výhledově se počítá u plemen s dostatečnými informacemi ze zahraničí se zavedením následujícího hodnocení:

Výsledná třída se stanoví kombinací třídy za exteriér přidělené na základě hodnocení v ČR a třídy za „zahraniční plemennou hodnotu - ZPH“, přidělené na základě doložených informací ze zahraničí.

Třída II – zvíře bez informací o vlastní užítkovosti (hlavní užítková vlastnost plemene) nebo nižší než průměr dosahovaný v rámci daného plemene, pohlaví a četnosti vrhu v ČR.

Třída I – zvíře s doloženou vlastní užítkovostí shodnou nebo mírně nižší než průměr dosahovaný v rámci daného plemene, pohlaví a četnosti vrhu v ČR.

Třída E – zvíře s doloženou vlastní užítkovostí vyšší než průměr dosahovaný v ČR (dovozce doloží údaje o průměrných hodnotách v populaci původu).

Třída ER – zvíře s doloženou nadprůměrnou hodnotou selekčního indexu v zemi původu (u indexů založených na absolutních plemenných hodnotách více jak 0, u indexů založených na relativních plemenných hodnotách více jak 100, u ostatních typů indexů dovozce doloží údaj o průměrné hodnotě daného indexu v populaci původu).

6.7. Stanovení náležitostí dokladů o hodnocení zvířat

Doklad o výsledku výběru plemeníka obsahuje:

1. datum a místo konání výběru
2. identifikační číslo, datum narození, plemennou příslušnost
3. údaje o původu
4. jméno, popřípadě jména, příjmení a trvalý pobyt nebo název a sídlo chovatele
5. jméno, popřípadě jména, příjmení a trvalý pobyt nebo název a sídlo majitele
6. údaje o plemenné hodnotě plemeníka, stanovené šlechtitelským programem, s výjimkou plemeníků z dovozu, hmotnosti a zevnějšku plemeníka
7. výsledek výběru
8. jméno a podpis hodnotitele

7. Selekcce

Selekcce v chovu ovcí obvykle probíhá ve třech základních stupních:

- a. selekcce jehňat po dosažení jatečné hmotnosti (120-160 dní věku) – základní selekční stupeň spojený zejména u beránků s nejvyšší intenzitou selekcce – k dalšímu chovu je ponecháno cca 5-15% beránků narozených v rámci kontrolovaných populací.
 - b. klasifikace beranů a bonitace jehnic (6-18 měsíců věku) – v tomto stupni selekcce probíhá zejména rozdělení plemenných beránků mezi chovy zapojené do šlechtění a užitkové chovy.
 - c. selekcce ve skupině plemenných zvířat (po celý reprodukční život zvířete) – výběr matek beranů, záměrné sestavování rodičovských párů, brakování z důvodu užitkovosti apod.
- Selekci provádí chovatel ve spolupráci s oprávněnou osobou s využitím údajů z kontroly užitkovosti a odhadů plemenných hodnot zvířat. Při klasifikaci plemenných beránků je selekční rozhodnutí v kompetenci hodnotitele.

8. Pravidla pro uznávání šlechtitelských chovů ovcí

Hodnocení a uznávání šlechtitelských chovů (dále ŠCH) ovcí přísluší dle zákona o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat č. 154/2000 Sb. a jeho dalších úprav, uznanému chovatelskému sdružení – Svazu chovatelů ovcí a koz v ČR.

8.1. Účel a poslání ŠCH :

Účelem ŠCH je vytvářet prošlechtěnou populaci uznaných plemen ovcí v ČR. Základní metodou šlechtění je čistokrevná plemenitba, případně zušlechťovací křížení s fylogeneticky příbuznými plemeny schválené uznaným chovatelským sdružením. ŠCH jsou součástí genových rezerv plemene.

Hlavním posláním ŠCH je produkce samčího a samičího plemenného materiálu pro ostatní chovy.

8.2. Podmínky pro uznání ŠCH :

- a) chované plemeno je registrováno v příslušné plemenné knize, všechna zvířata v chovu jsou zapsaná v hlavním oddíle plemenné knihy, minimální počet kusů je deset ovcí (plemenic) v chovu
- b) nejméně tři roky se v chovu provádí kontrola užitkovosti v rozsahu šlechtitelského programu pro dané plemeno (zajišťuje oprávněná osoba)
- c) obrat základního stáda je zajišťován zpravidla z vlastního odchovu
- d) zdravotní stav zvířat a chovatelské podmínky vyhovují platným veterinárním předpisům
- e) chovatel je způsobilý vést požadovanou evidenci

- f) chov má vykazovat po dobu tří chovných roků nadprůměrné výsledky v kontrole užitkovosti pro dané plemeno a produkovat plemenný materiál

8.3. Uznávací řízení:

- a) **chovatel o uznání ŠCH žádá písemně příslušné chovatelské sdružení,**
b) společně s oprávněnou osobou zajišťující kontrolu užitkovosti v chovu vypracuje materiál obsahující hodnocení stáda dle vlastní užitkovosti, věkové skladby a produkci plemenného materiálu,
c) příslušná Krajská veterinární správa dokládá veterinární osvědčení o zdravotní situaci v chovu,
d) na základě žádosti Rada plemenné knihy ovcí SCHOK v ČR jmenuje komisi pro uznání chovu, která je minimálně tříčlenná. Členy komise je předseda nebo určený zástupce chovatelského klubu, je-li zřízen, zástupce oprávněné organizace (oprávněná osoba), která provádí u chovatele kontrolu užitkovosti, zástupce Rady plemenných knih ovcí SCHOK v ČR a další členové jmenovaní Radou plemenných knih ovcí, tak, aby komise měla minimálně tři členy. Předmětem uznávacího řízení je posouzení plemenného a užitkového typu zvířat, užitkovosti zvířat, chovatelských podmínek, programu šlechtění a zdravotního stavu zvířat. O průběhu uznávacího řízení se pořizuje stručný zápis ve dvojím vyhotovení, obsahující závěry řízení. Zápis se zakládá u chovatele a uznaného chovatelského sdružení, v případě uznání chovu za ŠCH získává chovatel od SCHOK v ČR certifikát – statut ŠCH.
e) Certifikát (statut ŠCH) se vydává na dobu 10 let, funkčnost chovu se prověřuje dle každoročních výsledků kontroly užitkovosti.
f) Uznávací řízení probíhá v plném rozsahu na náklady chovatele

8.4. Zrušení ŠCH :

Uznané chovatelské sdružení zruší ŠCH v případě, když chov neplní úkoly vyplývající z poslání ŠCH, nedodrжуje stanovený program šlechtění, zvířata neodpovídají stanovenému standardu a nejsou-li v chovu dodržovány veterinární nařízení dané metodikou kontroly zdraví

Zrušení ŠCH může navrhowat oprávněná osoba nebo příslušná KVS.

V případě neuznání nebo zrušení ŠCH se může chovatel vůči rozhodnutí odvolat a to k Radě PKO, která je povinna se k tomuto do 30 dnů vyjádřit.

9. Závěrečná ustanovení

Podmínky pro výběr potencionálních matek beranů a podmínky pro předvedení beranů na nákupních trzích každoročně schvaluje Rada plemenných knih ovcí.

Šlechtitelské programy pro jednotlivá plemena ovcí se budou postupně rozvíjet, zdokonalovat a přizpůsobovat nově vznikajícím podmínkám v ČR.

Při realizaci šlechtitelských programů bude respektována zásada rovnosti zúčastněných chovatelů.

Přílohy šlechtitelského programu chovu ovcí:

1. Metodika provádění ultrazvukových měření zmasilosti a protučnělosti jehňat
2. Pokyny pro genotypování na odolnost ke scrapie

Ing. Martin Hošek, Ph.D.
předseda Rady plemenných knih ovcí

Ing. Vít Mareš
předseda Svazu

Na základě pověření Spolkové rady Svazu ze dne 26. 6. 2017 byl šlechtitelský program pro chov ovcí projednán a schválen na jednání výboru Rady plemenných knih ovcí Svazu dne 7. 8. 2017, na základě pověření Rady plemenných knih ovcí Svazu ze dne 23. 2. 2017.